St. 141 Poštnina poračunjana (Tassa-corrispondenza da pagarsi) V Trstu, v torek, 15. junija 1926. Posamezna številka 25 stot. Letnik LI

Izhaja vsak dan zjutraj razen po... Naročnina: za 1 mesec L 8.— ... mesece L 22.—, pol leta L 38.— ... v inozemstvu ... 6.50 več. — Posamezne številke ... Cene oglasom: ... v širokosti 1 kolone (72 mm): za ... obrestnice, zahvale, poslana, vabila L ... Mali oglasi: 30 stot. ... najmanj L 3.

EDINOST

Uredništvo in upravništvo: Trst (3), ulica S. Francesco d'Assisi 20. Telefon 11-57. Dopisi naj se pošiljajo izključno uredništvu, oglasi, reklamacije in denar pa upravništvu. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Last, založba in tisk Tiskarne „Edinost" Poduredništvo v Gorici: ulica Giosuè Carducci št. 7, I. n. — Telef. št. 327 Glavni in odgovorni urednik: prof. Filip Peric.

STUDIJSKA KNJIŽNICA LJUBLJANA

Pravilna paralela

Povodom obiska ministra za notranje stvari Federzonija v Poadižju je «Giornale d'Italia» pred par dnevi objavil članek, v katerem dokazuje pravico Italije, da Ladine v Poadižju reši zopet iz položaja, v katerega jih je potisnil avstrijski režim. Ta da jih je odtujil Italijanstvu, dasi so Ladini neoporečno romanskega pokolenja.

Do tu ne bi bilo povoda za nas, da bi stopali v razpravo z gori rečenim listom. Da se pa vendar le moramo nekoliko porazgovoriti z njim, je tudi razlog v dejstvu, da je v tej zvezi pisec prešel tudi k stvarem v naši Julijski Krajini ter glasno intoniral znano staro pesem, kako da je namreč avstrijski režim v primorskih deželah protežiral Slovane in zapostavljal Italijane; **kako da je zapiral italijanske šole Slovanom na korist,** kako da je poslovanjeval urade itd.!

Kar hitro bodi povedano tu, da kar strmimo, kako more list — ki gotovo hoče, da ga smatramo za resnega in dostojnega — pisati trditve, ki so v tako kričečem nasprotstvu z zgodovinsko resnico vse do zloma Avstrije, z resnico, torej znano tudi sedanji, še živi generaciji.

Zlasti kar trdi pisec glede zatiranja italijanskega šolstva, je enostavno izmišljeno in v nasprotju z dejstvi, ki jih niti Italijani sami niso mogli nikoli izpodbiti. Ta dejstva so: da je imela vsa Furlanija edino le in povsem italijanske ljudske šole; da je imela v Istri deželno, torej tudi šolsko upravo italijanska stranka v svojih rokah; istotako tudi v Trstu, kjer so bile občinske osnovne in srednje šole izključno italijanske. Le v okolici, pripadajoči k tržaški občini, oziroma pokrajini, je bilo 10 slovenskih šol. Vprašamo pa, po kaki božji ali vražji logiki bi mogel kdo trditi, da je bil obstanek teh slovenskih šol znak zatiranja Italijanov spričo dejstva, da je bila tržaška okolica izključno slovenska, izvzemši le par krajev tesno ob periferiji mesta, ki so bili nekoliko mešani, vendar pa še vedno z veliko slovensko večino!!

Ali pa je dokaz o zatiranju italijanskega šolstva na korist Slovanov morda v dejstvu, da so bile tudi občinske srednje šole v Trstu izključno italijanske brez ozira na 60-70 tisoč slovanskega življa v tržaški občini, oziroma deželi?! Tudi kar se tiče državnega srednjega šolstva, je trditev o zapostavljanju Italijanov na korist Slovanov drzna izmišljotina. Kajti tu je bila stvar taka, da je bil avstrijski režim enako — «pravičen» Slovanom in Italijanom, da smo bili na tem polju enakopravni in zenačeni; to je: avstrijska vlada je dajala obojnim — nemške srednje šole!!

V Gorici, v Trstu, v Pazinu, v Puli. Še le v zadnjih časih smo dobili Slovani drobtinico v Gorici, Pazinu in Voloskem. In bil je res zadnji čas in neogibna kulturna potreba z ozirom na dejstvo, da je prebivalstvo v obeh pokrajinah po veliki večini slovansko!

Kako je avstrijski režim «protežiral» Slovane na polju osnovnega šolstva, kaže kaj nazorno in kričeče naš tržaški primer. Najprej moramo opozoriti na ves glas, da nam v tej občini ni rezal avstrijski režim osnovnošolskega kruha, marveč občina in nje **italijanska** večina v mestnem zastopu. Mari je to znak, da so bili Italijani zatirani na korist Slovanov?! Že leta 1884 so mestni slovenski starši vložili prošnjo na **mestni svet** za ustanovitev slovenske ljudske šole v okrožju mesta samega. **To prošnjo je mestni svet odbil in c. k. namestništvo je potrdilo ta sklep!!! Tudi drugo poznejšo tako prošnjo je mestni svet odbil.** Radi pritožbe slovenskih starišev na namestništvo, je ta oblast odredila uradna poizvedovanja glede števila slovenskih v šolski obisk obvezanih otrok, kakor ga je navajala prošnja. Ta poizvedovanja so ugotovila komisijonalno, da je bilo v petletnem razdobju — 1888-1889 do 1892-1893 — v okrožju tržaškega mesta 854 slovenskih otrok tistih starišev, ki so prošnjo podpisali. Oziroma: bilo je dokazano petletno povprečno število 170 otrok, obvezanih v obisk šole.

Sedaj pa čujte, kaj se je zgodilo potem! Isto c. k. namestništvo, ki je poprej odredilo omenjene poizvedbe, je z odlokom 1. julija 1894 št. 10.031/VII **ne le potrdilo razloge mestnega magistrata, marveč si je samo izmislilo še en nov razlog za odklonitev slovenske prošnje.** Ta razlog naj bi bil, da Trst z okolico sestavlja en šolski okraj, ter da zato šole v Rojanu, v Barkovljah, pri Sv. Ivanu in Katinari spadajo v **mestno** okrožje ter da potemtakem tudi mestni Slovenci že imajo svoje šole.

Proti temu odloku c. k. namestništva je vložil dr. Gregorin v imenu slovenskih starišev dne 7. avgusta 1894 pritožbo na c. k. ministrstvo za bogočastje in uk, v kateri je na podlagi konkretnih stvarnih podatkov in obstoječih zakonov — šolskih in ustavnih — dokazal opravičenost slovenske zahteve ter je ugotovil, **da tudi pravičnost in politična morala zahtevata ustanovitev slovenske šole v mestu.** Za slovensko šolo da govorita zakon in pravičnost.

Kakor rečeno: prošnja na ministrstvo je bila vložena 7. avgusta 1894. leta Dejstvo pa je, **da je ob poginu Avstrije še vedno ležala nerešena v kakem zapraševem arhivu. Celih 24 let se niso mogli na Dunaju odločiti, da bi rešili to slovensko prošnjo!!** A ves križev pot za slovensko šolo v mestu tržaškem je pod avstrijskim režimom trajal nad **35 let!!** — do pogina Avstrije, grešnice do smrti! Evo vam najeklatantnejši primer, kako je avstrijski režim na šolskem polju «favoriziral» Slovane in kako je zapiral italijanske šole Slovanom na korist!!

Kaj zanimiv bi bil tudi majhen pohod na politično-upravno polje — zlasti pa v zgodovino raznih volitev! V prvi vrsti nepozabnih državnozborskih volitev leta 1897 v Trstu in v Istri. Pa pustimo to in omejimo se na ugotovitev, da je preznani funkcijonar (baron Conrad) padec Nabergoja pozdravil na javni ulici z vzklikom: **Das ist der schönste Tag meines Lebens** (to je najlepši dan mojega življenja) ter da so onega večera na namestništvu srebali šampanjca v dokaz, kako — protežirajo Slovane!!

Gori že smo ugotovili dejstvo, da je bila v Istri — kljub dvetretjinski hrvatsko-slovenski večini — deželna uprava in zakonodaja vse do pogube Avstrije v rokah italijanske manjšine v deželi, **kar bi bilo enostavno izključeno, če bi bil avstrijski režim hotel drugače!!** Pa ne bi bilo potrebno morda kako «protežiranje» Slovanov! Ne, zadostovala bi **dolžna enaka mera pravičnosti in objektivnosti.**

Pod konec leta 1907. se je atmosfera med večino in manjšino v deželnem zboru istrskem precej pomirila; tako da sta se sporazumno preosnovala deželni red za Istro in volilni red za deželni zbor, da je tudi hrvatsko-slovenska deželnozborska manjšina zadobila neko mero vpliva na deželno upravo s tem, da sta prišla v deželni odbor tudi dva Slovana. Toda to lepo vreme ni trajalo dolgo. Bolj in bolj je postajalo očitno, da italijanska večina ne misli resno na to, da se deželne razmere v nacijonalnem, kulturnem in gospodarskem pogledu uredile **v duhu istega deželnega reda, ki ga deželnozborska večina sklenila sporazumno z manjšino.** Opozarjamo na to zgodovinsko epizodo iz deželnozborskega življenja Istre zato, **ker so tedanje politične razmere na Dunaju in v Budimpešti** — bilo je po aneksiji Bosne in Hercegovine — **imele očitno protijugoslovensko tendenco in je deželnozborska večina mogla računati na zaslombo pri odločilnih činiteljih na Dunaju in v Budimpešti!**

To vse so zgodovinska dejstva. Zato se moramo le čuditi, kako je piscu v «Giornale d'Italia» mogla priti v glavo nesrečna misel, da je začel risati paralelo med nekdanjim položajem Italijanov v Primorju in sedanjim položajem Slovanov v Julijski Krajini!! Gospodje pri «Giornale d'Italia» naj nam verujejo, da bi mi prej trdili, da teče Soča od Gorice proti Bovcu, nego pa da bi hoteli braniti avstrijski režim, saj je bil ta nam Jugolsovenom vedno sovražen, saj smo bili pod njim vedno tlačeni, saj smo si morali vsako drobtino izsiliti s svojo močjo in s pomočjo drugih pravičnih činiteljev v državi. O tem kriči na pr. dejstvo, da je bilo do blizu zadnjih predvojnih let celo v osrednji pokrajini Slovenije vse srednje šolstvo **nemško!**

Ne, ne: z Dunaja in iz namestništvene palače v Trstu niso prihajali blagoslovi nam Slovanom današnje Julijske Krajine. Avstrija nam je bila trda mačeha, ki se je nekoliko potuhnila le tedaj, če je sila pritisnila nanjo; ali pa, če je ravno v svoje zatiralske namene hotela hipno izigravati eno pleme proti drugemu! Srca pa ni imela nikoli za «svoje narode». Ker to srce je bilo nemško-imperijalistično, zakrknjeno, polno grdih zatiralskih nagonov! Če torej kdo govori, da je avstrijski režim Slovane ob Adriji «protežiral», **je to drzen atentat na zgodovinsko resnico! To naj si zapomnijo gospodje v Rimu!**

Danes moramo svoje prošnje in zahteve pošiljati na rimski naslov. In menimo — po besedah, ki smo jih že večkrat čuli — da smemo to z opravičbo. G. Mussolini sam je izjavil ob neki slovesni priliki na naslov drugorodnih državljanov, naj od Rima zahtevajo svoje pravice. In ob priliki, ko je sprejemal odposlanstvo nemških županov Poadižja, je rekel, **da hoče sam vzeti stvar v roke in po dogovoru z zastopniki nemške manjšine določiti primerno uredbo. In tako uredbo je lahko spoznati, če se napravi pravilna in z resnico soglašujoča paralela med prejšnjim in sedanjim položajem narodnih manjšin in če se izračuna prava rezultanta. Pa bo jasno, kje in kakih sprememb je treba!**

Razprava o proračunu finanč. ministrstva v senatu

RIM, 14. Današnjo sejo senata je otvoril predsednik Tittoni ob 16. uri. Po predložitvi nekaterih zakonskih predlogov je senat nadaljeval razpravo o proračunu finančnega ministrstva.

Sen. Rava je ugotovil, da je sedaj že drugikrat po vojni, da je bil senatu predložen proračun, ki je uravnovešen. Pečal se je nato posebno z zemljiškim davkom. Rekel je tudi, da so se tobačni nasadi dobro obnesli in da bi bilo treba izvažati tobak tudi v inozemstvo. Kar se tujskega prometa tiče, preživljajo manjši hoteli sedaj hudo krizo. Priporoča, naj bi se znižali železniški tarifi za kopališča in letovišča.

Sen. Ricci je govoril o inozemskih posojilih pri privatnikih. Omenil je, da je morala Italija za Morganovo posojilo sprejeti visoko obrestno mero 8.25 od sto. Dobro bi bilo, ko bi se taka posojila ne jemala več, ker se država preveč oškoduje, industrija prehaja v tuje roke in tujci zahtevajo kontrolo pri vseh stvareh. Posebno občine bi nikakor ne smele sklepati takih posojil. Govornik je rekel, da treba izdatke pravilno valutirati, ker so v pretekli poslovni dobi efektivni stroški za tri milijarde presegli predvidene stroške.

Govoril je nato finančni minister grof Volpi. Rekel je uvodoma, da v povojni dobi, kateri ni videti konca, nobena država ne more ubežati zmedam; svet živi z dneva v dan. Tudi Italija mora reševati važne življenjske probleme. — Odgovarjal je nato nekaterim senatorjem, nakar je obrazložil proračun za upravno dobo 1926—27. Obširno se je bavil tudi z valutnim vprašanjem in omenil je zadnje odredbe, ki jih je izdala vlada glede kupčevanja z devizami na borzah, obrazložil pa tudi vse druge korake, ki jih je vlada storila proti špekulacijam, katere je delalo inozemstvo na škodo lire. V Italiji je v prometu manj denarja kakor v drugih državah; na vsakega prebivalca v Italiji pride povprečno nekaj več kot 530 lir, medtem ko pride v Belgiji na vsakega 1030, v Franciji pa 1350. Mednarodna vrednost denarja zavisi od mnogih činjenic, v tesni zvezi pa je tudi s trgovinsko bilanco. Razpravljal je še o državnih dolgovih, o turizmu, o trgovinski mornarici in o denarnih pošiljatvah izseljencev. Na koncu svojega govora je poudarjal, da so se prilike pod sedanjo vlado mnogo zboljšale.

Govorniku so senatorji živahno ploskali in mu ob koncu čestitali

Govorilo je nato še več drugih senatorjev, nakar je predsednik odgodil razpravo na jutrišnjo sejo, ki se bo pričela ob 16. uri.

Nedeljska politična zborovanja

v Jugoslaviji

BEOGRAD, 14. (Izv.) Notranjepolitični problemi so te dni stopili popolnoma v ozadje, ker vlada veliko zanimanje za bližajočo se konferenco Male antante na Bledu in za razpravo o nettunskih konvencijah v narodni skupščini.

Sicer pa so danes v političnih krogih živahno razpravljali o zborovanjih, ki so se včeraj vršila širom države. Svetozar Pribičević je priredil shod v Metliki, ki je lepo uspel; udeležilo se ga je kakih 3000 oseb. Med zborovanjem je bilo sicer tudi nekaj radičevcev, ki so spočetka sicer skušali motiti zborovanje, a so kmalu obmolknili. Pribićević je obrazložil sedanji politični položaj, kritiziral je politiko ministra Puclja in SLS. Popoldne pa je imel veliko zborovanje v Sjeničaru, na katerega je prilo iz bližnje in daljne okolice približno 7000 ljudi. Pribićević je razpravljal o vseh aktualnih političnih vprašanjih. — Ljuba Davidović je imel včeraj veliko zborovanje v Petrovcih. Značilno je, da sta se tega zborovanja udeležila tudi musliman dr. Bešmen in Slovenec Smodej. — Radikali pa so včeraj priredili zborovanje v Mariboru. Na to zborovanje, ki se je vršilo v mariborskem Narodnem domu, so prišli minister Miletić, podpredsednik na. skupščine Subotić, bivši minister V. Janković in še nekaj uglednih radikalov. Minister Miletić je bil glavni govornik; razpravljal je stvarno o aktuelnih političnih problemih, posebno pa o gospodarskem položaju Slovenije. Dr. Subotić pa je precej ostro napadal SLS. Govorili so nato še nekateri drugi radikali iz Beograda, nakar se je zborovanje zaključilo v popolnem miru.

Bivši finančni minister Stojadinović je včeraj priredil zborovanje v Uzdimu v spodnjem Banatu. Obisk je bil precejšen, a zborovalci so bili večinoma kmetje romunske narodnosti. Stojadinović je precej ostro nastopil proti obnašanju St. Radića in govoril je za Nikolo Pašića.

Vsa ta zborovanja kažejo na živahno agitacijo in dokazujejo, da se bliža volilno razpoloženje.

Program konference Male antante

na Bledu

BEOGRAD, 14. (Izv.) Včeraj je odpotoval na Bled šef protokola v ministrstvu zunanjih del, da pripravi vse potrebno za konferenco Male antante. 17. t. m. zjutraj se sestanejo jugoslovenski, čehoslovaški in romunski zunanji ministri na Bledu in še dopoldne se bo vršila prva seja, na kateri bodo razpravljali o mednarodnem političnem položaju v Evropi. Popoldne se bo vršila nova konferenca, nato pa izlet v okolico Bleda. Naslednji dan bo dr. Beneš poročal o zadnjem sestanku Sveta Družbe narodov in o finančni kontroli nad Madžarsko. Ministri in novinarji bodo popoldne odšli na Bohinjsko jezero. Tretji dan dopoldne se bo zopet vršila konferenca in zastopniki Male antante se bodo razgovarjali o nemško-ruski pogodbi in o situaciji, ki je nastala v Srednji Evropi radi te pogodbe. Popoldne pa se bo vršila zaključna seja in bo ratificiran uradni komunike o konferenci.

Istočasno se bo na Bledu vršil tudi kongres novinarjev Male antante.

Zunanje ministrstvo je objavilo poseben komunike, ki navaja, da se bodo ministri držav Male antante dogovorili glede miroljubne akcije za sanacijo povojnih razmer. Izmenjali bodo tudi misli o vseh političnih vprašanjih, ki interesirajo Malo antanto kot celoto, ali pa posamezne države kot sestavne dele te celote. Naravno, da bodo razpravljali tudi o prihodnjem zasedanju Družbe narodov in o vprašanju razširjenja Sveta Družbe narodov ter da se bodo medsebojno obvestili o miroljubnih korakih, ki so jih posamezne članice Male antante napravile za konsolidacijo odnošajev in ojačenje zvez s sosednimi državami.

Za konferenco Male antatne vlada v vseh krogih največje zanimanje. V zunanjem ministrstvu je bilo danes vse polno posetov s strani zastopnikov diplomatskega zbora. Ponovno sta bila pri dr. Ninčiću italijanski poslanik Bodrero in romunski poslanik Emansi. Zvečer je bil dr. Ninčić v avdijenci pri kralju. Kralj se je namreč dancs po 14-dnevni odsotnosti vrnil iz Topole v Beograd.

Tolovaji odnesli 15 milijonov drahem

BEOGRAD, 14. (Izv.) Po vesteh iz Aten so na cesti iz Trevese v Janino tolovaji napadli avtomobil, v katerem se je nahajalo 15 milijonov drahem v bankovcih, ki so bili namenjeni v grški Državni banki. Tolovaji so ubili tri orožnike, enega uradnika in dva nameščenca; pobrali so denar in ubežali. Policija jih zasleduje.

Krvavi izgredi v Pragi

Veliko število ranjenih — 70 komunistov aretiranih

PRAGA, 13. Komunistična stranka je sklicala predvčerajšnjim proti večeru javen shod na Havličkovem trgu, da protestira proti vladni predlogi o carini na poljske pridelke. Po shodu so skušali priti komunisti na Vaclavski trg. V Jindřichovi ulici jih je ustavila policija, vendar so skušali prodreti kordon s tovornim avtomobilom. Vnela se je pravcata bitka med demonstranti in redarji.

Komunisti so najprej napadli policijo s palicami, potem pa s kamenjem in opeko, ki so jo dobili pri novih gradbah v tej ulici. Redarji so se branili s pendreki. Na ta nač. se jim je posrečilo, da so demonstrante nekoliko potisnili nazaj. Kmalu pa so se komunisti zopet ustavili in znova navalili na redarje, od katerih jih je bil velik del na konju. Policija je morala poseči po orožju in se je branila napadalcev s sabljami.

Ko so demonstranti znova potiskali na kordon, ki je bil na mnogih krajih prebit in se je vsula množica redarjem za hrbet, je morala policija streljati z revolverji.

Sedaj so napravili redarji splošen napad na komuniste, ki so jih po hudem naporu pregnali proti Žižkovu. Policija je zopet streljala, ko je parkrat prišla v nevarnost. Okrog 7.30 so redarji razpršili vse izgrednike in vzpostavili red.

Na podlagi policijskega poročila je bilo pri spopadih ranjenih 56 redarjev, med njimi štirje hudo. Enemu redarju so demonstranti z železnim drogom razparali trebuh. Števila ranjencev pri komunistih doslej ni mogoče natančno ugotoviti, vsekakor pa je bilo ranjenih nad sto oseb v njihovih vrstah. Prijetih je bilo okrog 70 izgrednikov.

Kako hudi so bili pocestni boji, se vidi že iz tega, da je ponekod pri novih gradbah izginila vsa opeka s stavbišč. ki je stala ob cestah v velikih skladnicah in so ulice z njenimi drobci na gosto posute. Komunisti so pograbili vse, kar jim je prišlo pod roke, za boj proti redarjem: opeko, kamenje, pesek, deske, late, drogove, lopate in drugo orodje. Posegli so tudi po debelih kamenitih kockah, s katerimi baš tlakuje občina dotične ulice. Izginile so z mesta skoraj vse kocke, ki so bile v dolgih vrstah nanizane ob pločnikih.

Francosko-španska konferenca

za ureditev maroškega vprašanja

PARIZ, 14. Listi živahno razpravljajo o francosko-španski konferenci, ki se danes prične v Parizu.

«Petit Parisien» pravi, da bo med obema delegacijama gotovo dosežen sporazum glede Abd-El-Krima, s katerim ne bodo postopali kakor z mučenikom in tudi ne kakor z vojnim ujetnikom. Rifanski poglavar in njegovi spremljevalci bodo deportirani v kako francosko kolonijo, najbrž v Madagaskar. Sklepi konference ne bodo v ničemer izpremenili določb mednarodnih pogodb, ki so sedaj v veljavi, ker sta si obe delegaciji v svesti, da nekateri komaj čakajo na kako spremembo teh pogodb, pa četudi bi bila še tako neznatna, ki bi dala povod za mednarodno konferenco, od katere pričakujejo znatne koristi v Maroku in drugod. Francija in Španska pa se hočeta taki mednarodni konferenci na vsak način izogniti.

«Echo de Paris» piše: Ni težko razumeti, kam meri Italija s svojimi najnovejšimi zahtevami. Kljub vsem nasprotnim vestem smo gotovi, da nam Foreign Office, angleško zunanje ministrstvo, v tej zadevi ne bo delalo ovir. Mi računamo, da nas bo podpiralo, kakor ga mi podpiramo v Egiptu.

Trgovinska pogodba med Francosko in Japonsko

PARIZ, 13. Ta teden se otvorijo pogajanja za sklenitev trgovinske pogodbe med Francosko in Japonsko.

Krvav spopad med socijalisti in nacijonalisti na Francoskem

PARIZ, 14. V mestecu Lomme pri Parizu je kakih 30 «camelots du roi» napadlo gručo socijalistov, ki so motili neko cerkveno svečanost.

Ranjenih je bilo 7 oseb, težko ranjenih sta dve.

Nov ruski dar angleškim rudarjem

MOSKVA, 14. Glavni svet delavskih strokovnih zvez je poslal angleškim rudarjem spet 300.000 zlatih rubljev, ki so jih nabrali delavci med sabo. Vsega skupaj je šlo doslej iz Rusije kot podpora za stavkujoče rudarje 3,637.000 rubljev v zlatu.

Pilsudski — predsednik vrhovnega vojnega sveta

VARŠAVA, 14. Predsednik republike je imenoval maršala Pilsudskega za predsednika vrhovnega vojnega sveta.

Po kakšnih načelih se spremeni poljska ustava

VARŠAVA, 14. Pravosodni minister Makowski, ki so ga novinarji izprašali glede nameravanih sprememb v poljski ustavi, je odgovoril, da si novodobna družba ustvarja nove oblike demokratskega življenja. Načela politične demokracije zamenjuje s socijalnimi načeli. Parlament, ki bo izšel po teh načelih iz volitev, bo samo eno izmed orodij javnega življenja. Poleg parlamenta se mora najti prostor za vlado, a poleg vlade prostor za predstavništvo socijalnih zadev ali organizirana demokracija. Minister Makowski ne razume tistih levičarjev, ki branijo meščanski liberalizem, kakor da bi se morali še vedno boriti proti absolutizmu Ludovika XV.

Nova perzijska vlada

TEHERAN, 14. Novo perzijsko vlado je sestavil Nasirofiol Kemclek, ki je postal ministrski predsednik in notranji minister. Foroegi prevzame vojno ministrstvo, Tagh y Zaghen pa zunanje ministrstvo.

Tagh y Zaghen se sedaj nahaja na potovanju v Združene države, kjer bo na razstavi v Filadelfiji zastopal Perzijo.

General Feng v Berlinu

BERLIN, 14. Semkaj je pribežal kitajski general Feng. Baje gre tudi za nakup velike množine municije. General Feng se malo kaže v javnosti, ker visi nad njim grožnja atentata.

Podaljšanje zvezne pogodbe med državami Male antante

BUKAREŠT, 14. Danes so zastopniki Romunske, Čehoslovaške in Jugoslavije podpisali podaljšanje zvezne obrabmne pogodbe teh treh držav za nova tri leta.

Zaglul paša zahteva spremembo ustave

KAIRO, 14. Zaglul paša je po seji, ki jo je imel z voditelji narodne stranke, sklenil zahtevati spremembo ustave v tem smislu, da sme le kralj razpustiti egiptovsko zbornico v sporazumu s senatom.

Tridesetletnica brezžične telegrafije

BOLOGNA, 13. Danes se je vse mesto okrasilo, da proslavi tridesetletnico izumiteljskega dela svojega sinu, sen. Marconija. V veliki dvorani Arhigimnazije so se zbrali najvišji predstavniki znanosti in politike, ki so v svojih govorih naglašali delo in pomen moža, ki je pred tridesetimi leti prejel prvi patent na brezžično telegrafijo. Odgovoril jim je z lepim govorom slavljenec sam.

Sovjeti proti Romunski

LONDON, 14. Sovjetska vlada je poslala turški noto, v kateri jo poziva, naj ne pusti skozi Dardanele podmornike, ki jih je Italija zgradila za Romunsko.

Politične vesti

ČEŠKI TISK O ŽENEVSKIH DOGOVORIH GLEDE MADŽARSKE

Sklep finančnega odbora «Družbe narodov», da se financijelna kontrola nad Madžarsko ne odpravi, je izzval v čehoslovaškem tisku veliko pozornost. To pa tem bolj, ker je Čehoslovaška zainteresirana na razmerah, ki vladajo pri njeni madžarski sosedi. Kontrola se ne odpravi, ker niso podani predpogoji, ki bi opravičili odpravo. Pred vsem je potrebno, da se Madžarska sprijazni z razmerami, kakor so nastale v Evropi po mirovnih pogodbah, zlasti trianonski. Če ne pride do takega pomirjenja, bodo Madžarska in voditelji madžarske politike morali nositi odgovornost za omejitve in težkoče, ki nastanejo od tega za deželo. S takimi komentarji pospremlja danes čehoslovaški tisk ženevski sklep ter dodaje, da se niti misliti ne more na odpravo financijelne kontrole nad Madžarsko, dokler v deželi vlada režim, ki dopušča take napade proti današnjemu stanju stvari, kakor sta bila na pr. falsifikacijski škandal in še škandaloznejša obsodba izrečena nad krivci. Pa tudi drznost ministrskega predsednika Bethlena, da po nedavnih dogodkih v Madžarski zahteva odpravo financijelne kontrole Družbe narodov nad Madžarsko.

Vsi čehoslovaški listi ugotavljajo z zadovoljstvom, da ne samo Madžarski sosedne nasledstvene države zavzemajo odbijajoče stališče napram sedanjemu madžarskemu režimu, marveč tudi vsa druga evropska javnost, posebej še francoska, ki je bila zadeta po falsifikacijskem škandalu. Pa tudi v Angliji — kljub notoričnim zvezam, ki jih imajo tam madžarski magnati iz prejšnjih časov — motrijo sedanje razmere v Madžarski s popolno reservo.

Evropska javnost sodi, da je madžarska zahteva v času falsifikacijskega škandala drzen napad na mednarodno moralo in poštenje. Temu nazoru primeren je tudi uspeh Bethlenove zahteve. Financijelno nadzorstvo nad Madžarsko se ne odpravi, a politična stran falsifikacijske afere se ne bo pretresala v finančnem odboru, marveč v Svetu Družbe narodov, s čimer zadobi stvar pomembno politično ozadje. Bethlenov poraz v Ženevi se iztiče tem bolj, ker je bil istočasno financijelna kontrola nad Avstrijo — odpravljena, ker se ta poslednja korektno vede napram sosedom in mirovnim pogodbam. Slednjič se iztiče Bethlenov poraz tudi v predlogu francoskega ministrskega predsednika Brianda, da se skliče mednarodna konferenca, ki naj izdela konvencije proti ponarejanju novčanic. Čim se torej čuje beseda o Madžarski, že se sliši kakor odmev — «falsifikatorstvo». In ta odmev bo neločljiv, dokler Madžarska in njeni vodilni krogi in duhovi ne začnejo ubirati avstrijske mirovne poti.

NAPAD NA «AVANTI!»

Kakšnih dvajset fašistov je vdrlo znova v prostore «Avanti!»-jevega uredništva in uprave v Milanu. Razbili so nekaj oprave in en pisalni stroj, pretepli so slugo Ambrozija Tantardinija in tajnika Socijalistične zveze Rafaela Fioria, ki sta bila precej težko ranjena. Nekaj napadalcev so aretirali.

NOVA VLADA NA POLJSKEM IN NJE PROGRAM

Sestava nove vlade in način, kakor je bila imenovana; sta izzvala mnogo komentarjev v varšavskih listih. V sestavi nove vlade se hoče opažati namen predsednika poljske republike, da se vladi odvzame vsak političen značaj. Čim se je kak poslanec, ali politik, ki mu je bila na predhodnih pogajanjih ponuđena ministrska stolica, skliceval na mnenje svoje politične organizacije, je designirani ministrski predsednik Bartel pogajanja prekinil. Iz tega razloga niso bili imenovani nekateri politiki, katerih sodelovanje na vladi se je zdelo gotovo. Pomembno je, da niti kritika desničarskih listov, niti kritika levičarskega tiska nimata vpliva na politiko novega kabineta. Ministrski predsednik Bartel je izjavil, da je to dokaz, da se nova vlada ne udaja naziranjem poedinih političnih strank, marveč da ostaja izvenstrankarska.

O programu nove vlade se ne more izreči povsem opredeljeno. Toda imenovanje poznanega ekonoma financ Karnerja za ministra financ je dokaz, da se Bartelova vlada vrača h koncepciji poljske sanacijske politike, ki je bila izdelana že pred dvema letoma. Stremiti hoče po ravnotežju in najemati manjša tujezemska posojila ne da bi pri tem mislila na velike transakcije z inozemskim kapitalom, pridržujoč sebi popolno svobodo odločanja toliko valutarnih, kolikor tudi pridobitnih vprašanj. Poljski zl. ima na borzi tendenco dviganja. Finančni krogi vplivajo na vlado, naj prepreči eventuelno preveliko dviganje zlatnika, marveč naj dela za popolno stabilizacijo zlatnika, kar bi mnogo pripomoglo poljskemu izvozu. V javnosti se ugotovlja z zadoščenjem, da je uprava kraj zadnjih dogodkov v notranjem političnem življenju delovala povsem zaupno, tako, da je bil n. pr. prihod davkov tak, da je proračunski provizorij, sprejet od strani skupščine, zagotovljen.

Občni zbor
Tržaške kmetijske družbe v Trstu

(Konec, gl. tudi Edinost od 8. t. m.)

Pri točki «preosnova družbe v zadrugo in odobritev pravil» poroča predsednik dr. Slavik. V kratkih besedah je govornik razložil razloge in svrho preosnove družbe in prednosti, ki so s tem spojene. Predočil je zborovalcem važnost organizacije, katera edino omogočuje napredek in ustvarja moč posameznih stanov. Odpor proti zadrugam radi propada neke zadruge ni več na mestu. Tržaška kmetijska družba je dokazala, da je sposobna nekaj ustvariti. V novo zadrugo prenese premoženje, ki predstavlja deleže 3200 zadružnikov na podlagi pravil, o katerih se bo razpravljalo. Druge zadruge morejo začeti golih rok in vendar če so prav vodjene, uspevajo. Tem bolj bo uspevala naša nova zadruga, ki ima že sedaj primerno glavnico in dobro vpeljano trgovino. Na to prečita podpredsednik glavne točke pravil.

Tukaj omenjamo najvažnejše: Deleži so po 25 lir, jamstvo še enkratno, zadružnik riskira torej največ 50 lir, zadrugo upravlja načelništvo, obstoječe od 9 do 16 članov; iz tega se sestavi ožji odbor s 5 do 7 člani. Končno stavi dr. Slavik sledeče predloge: 1) Kmetijska družba se razpusti, njeno premoženje preide na zadrugo, ki se ustanovi z enakim namenom in s pravili ravnokar prečitanimi. Razpust se izvrši v času, ko bo nova zadruga registrirana. Do tedaj posluje Kmetijska družba po sedanjih pravilih. Za čas svojega nadaljnjega poslovanja se pravila spremenijo glede organov društ. upravne v smislu prečitanih zadružnih pravil. Odbor, ki se na današnjem občnem zboru izvoli v smislu teh pravil za družbo «Tržaška kmetijska družba», bodi na podlagi zadružnih pravil prvi odbor ozir. prvo načelništvo nove zadruge, ki naj funkcijonira do sklicanja novega zadružnega občnega zbora.

2.) Občni zbor potrjuje prečitana zadružna pravila. Oba predloga sta bila sprejeta soglasno.

Nato se je oglasil k besedi g. prof. Dramis v imenu «Federazione agraria Giuliana» in Delavskih zadrug. Pozdravlja «Tržaško kmetijsko družbo» in navzočne zborovalce. Priporoča zborovalcem strnitev vseh kmetijskih in gospodarskih organizacij in pridno delo na tem polju. Priporoča, naj se poslužujejo agrarnega kredita, dasi ne more reči, da bi bila vlada v tem oziru storila vse, kar bi bilo treba storiti za naše po vojni tako prizadete kraje. Agrarni kredit ni nikaka miloščina, saj so državljani dotični denar skupili z davki, od katerih največji del plačuje kmet. Govori nadalje o organizaciji dobave mleka za mesto Trst, s katerim se zelo intenzivno peča Federazione agraria giuliana. Snuje se velika centrala, pri kateri bo deležna tudi občina tržaška. Treba je, da bo ta centrala v rokah kmetov-živinorejcev in konsumentov, da bodo enako varovani koristi enih in drugih. Zato se morejo najprej udeležiti te akcije toliko sami kakor tudi po svojih organizacijah. Naj bodo naši kmetje pripravljeni na skorajšnjo spremembo glede preskrbljevanja mleka, ker se sedanje stanje ne da vzdržati iz higijeničnih obzirov.

Želi «Tržaški kmetijski družbi» najboljši uspeh.

Predsednik se je govorniku zahvalil za njegove pozdrave in izjave in mu zagotovil, da se bo družba še nadalje zanimala in trudila za napredek kmetijstva.

Nato so se imele vršiti volitve novega odbora. Predsednik Ivan Goriup izjavlja, da ne more sprejeti zopetne izvolitve v odbor, izjavil je že na zadnjem občnem zboru, da ostane na čelu društva le do preosnove družbe v zadrugo. K temu ga silijo važni osebni razlogi. Načeloval je družbi 32 let, od njenega postanka do sedaj, zato misli, da je svojo dolžnost storil in da je dovolj pokazal svojo ljubezen do nje. Dr. Slavik jemlje z obžalovanjem na znanje odstop g. Goriupa. Priznava tehtnost njegovih razlogov in zato ne more siliti, da bi še nadalje vztrajal, dasi bi to želel v interesu naše družbe. Prepričan je, da govori iz srca vsem, ko izreka g. Goriupu najsrčnejšo hvalo in priznanje za njegovo požrtvovalno in vztrajno delo pri družbi, kateri je bil predsednik — dober in marljiv — od njenega postanka do sedaj po dolgih 32 letih. To je zares redek in sijajen zgled vztrajnosti in zvestobe. Narod ne bo nikoli pozabil tega, kar je g. Ivan Goriup storil za našo družbo in s tem za našega kmeta, in mu ohrani trajen in hvaležen spomin. Govornik predlaga, naj občni zbor izreče g. Goriupu najsrčnejšo zahvalo in naj priporoča novi zadrugi, da ga imenuje za svojega častnega predsednika. Zborovalci so navdušeno in soglasno sprejeli ta predlog. Poslanec dr. Wilfan je še posebej g. Ivanu Goriupu izrekel svoje iskreno priznanje. Po kratkem prekinjenju seje je bil soglasno izvoljen naslednji odbor, ki ima biti tudi prvo načelništvo nove zadruge.

Predsednik dr. Slavik; odborniki: Birsa Franc, Sv. Ivan; Čok Andrej, Opčine; Čok Andrej, Lonjer; Miklavec Anton, Sv. M. M. sp.; Merlak Mihael, Škedenj; Scheiner Edvard, Barkovlje; Kodrič Alojz, Sv. M. M. sp.; Perčot Jožko, Rojan; Furlan Janko, Šmihelj; Čeh Ivan, Rodik; Počkaj Jožef, Materija; Klarič Ivan, Buzet; Ukmar Ivan, Salež; Lavrenčič Stanko, Postojna; Žniderščič Milan, Matenjavas; Žerjal Matija, Boljunec; Pirc Ivan, Kopriva; Hrovatin Avgust, Plavje.

V nadzorništvo so izvoljeni sledeči gospodje: dr. Povh Alojz, Trst; Stepančič Srečko, Trst; Ajdišek Jožef, Trst; Kodrič Jožef, Sv. M. M. zg.

Pri slučajnostih so se oglasili nekateri člani, ki želijo pojasnila o raznih zadevah.

G. Hrovatin iz Plavij prosi, če bi bilo mogoče, da bi družba vnovčevala njihove pridelke kakor češnje, zgodnji krompir itd. Predsednik dr. Slavik omenja, da tako vnovčevanje predvidevajo že itak pravila in se bo zadeva rešila, kakor hitro bodo za to dani pogoji.

G. Žerjal iz Boljunca želi pojasnila o vprašanju mlekaren. Predsednik je dal posebna pojasnila in obljubil, da se bo družba za vprašanje živo zanimala in po vseh možnostih varovala interese živinorejcev.

G. Turk iz Tomaja priporoča družbi opreznost pri izberi članov in razprodajalcev ter pri nabavi blaga.

G. Ukmar iz Saleža prosi, naj bi družba preskrbela tudi živinsko sol. Poslovodja odgovori, da je družba že napravila potrebne korake tudi v tem oziru.

Ker se nihče ne oglasi več k besedi, zaključi predsednik ob ¾ na 1 uro občni zbor. Zahvali se ponovno zborovalcem za udeležbo in izrazi upanje, da se polnoštevilno pridružijo naši organizaciji, ki naj postane dika in ponos našega kmeta. — Zapisnikar.

DNEVNE VESTI

Posnemajmo!

Na drugem mestu prinašamo članek g. Jankota Furlana, v katerem opozarja na potrebo, da posvečamo kmetijstvu čedalje večjo pozornost, kakor jo zasluži ta temeljni stan našega ljudstva in kakor zahtevajo njega sedanje potrebe. Glavno skrb zahteva v sedanjem hipu vprašanje tehničnega napredka našega kmetijstva.

Razni drugi narodi nam dajejo na tem polju posnemanja vredne zglede. V Čehoslovaški obstaja že od l. 1925. «Čehoslovaška kmetijska zadruga», katera ima v programu znanstveno organizacijo čehoslovaškega kmetijstva. To društvo širi zanimanje za kmetijsko znanstvo, pospešuje tozadevna raziskovanja ter seznanja z njihovimi uspehi široke poljedelske sloje. Predsednik Društva je bivši poljedelski minister dr. Milan Hodža, prvi podpredsednik znanstvenik dr. Julij Stoklasa, tajnik dr. E. Reich. Čehoslovaška kmetijska akademija izdaja revijo «Zbornik Č. A. Z.» in list «Věstník C. A. T.». Društvo ima svoj sedež v Pragi in daje vsem, ki se resno zanimajo za kmetijska vprašanja, informacije o čehoslovaškem kmetijstvu, o znanstvenem delu, o praktičnih poskusih, ki so se dosegli v Čehoslovaški. Za take informacije zahteva društvo le enake protiusluge z informacijami.

Opozarjamo naše kmetijske ustanove na to važno ugodnost. In posnemajmo! Ko pravimo to, ne mislimo s tem, da naj bi se tudi pri nas ustanovila kar akademija. Pač pa moramo, kakor že rečeno in kakor je potrebno, posvečati še mnogo več pozornosti naši kmetijski tehniki in kmetijskemu znanstvu, nego smo je posvečali do sedaj. Tržaška kmetijska družba, ki se bo v kratkem preorganizirala v zadrugo, je storila že mnogo na tem polju. Veliko je tudi delo, ki ga ima za seboj že po par letih obstoja «Gospodarski Vestnik». Ti dve in tudi ostale naše ustanove nam obetajo še mnogo več na korist našega kmetijstva. Da bodo mogle doseči tudi zaželjeni uspeh, je neobhodno potrebno, da se teh ustanov vsi oklenejo. In tu moramo zopet napisati besedo opomina na naslov naše inteligence, ki je še vedno skozinskoz individualistična. Vse delo sloni na par osebah, a vsi drugi se zadovoljujejo po stari navadi s sterilnim kritiziranjem. Pravi uspeh pa bo izključen, dokler se vsi ne pritegnejo k delu za naš splošni napredek.

Eno izmed najnujnejših naših vprašanj je brez dvoma to vprašanje, vprašanje namreč, kako dvigniti naše inteligentne sile iz marazma materijalističnega egocentrizma in organizirati njihovo udejstvovanje, da bodo tudi na korist skupnosti. K temu vprašanju se povrnemo.

Plačevanje pokojnin duhovnikom novih pokrajin

Iz Rima smo prejeli:

Do sedaj je bilo izplačevanje pokojnin župnikom novih pokrajin zelo pomanjkljivo in se je vršilo z zakasnitvami in raznimi nerednostmi.

Glavno ravnateljstvo verskega sklada pri pravosodnem ministrstvu in glavno državno računovodstvo pa sta se sedaj dogovorili, da se bo vršilo izplačevanje tozadevnih zneskov od 1. julija dalje z direktnimi nakaznicami, tako da bodo prizadeti dobivali svoje prejemke vsak mesec točno in redno.

Občni zbor „Zveze društev upravičenih posestnikov"

Prvi redni občni zbor «Zveze društev upravičenih posestnikov» v Trstu se bo vršil dne 27. junija 1926. ob 10. uri zjutraj v prostorih via S. Francesco 20, I. s sledečim dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika ustanovnega občnega zbora.
2. Poročilo odbora.
3. Odobritev pravil.
4. Volitev novega odbora.
5. Slučajnosti.

V primeru, da ob določeni uri občni zbor ni sklepčen, se bo vršil občni zbor pol ure pozneje ne glede na število navzočnih. — Odbor.

Občni zbor S. U.

Pišejo nam:

Ob polnoštevilni udeležbi zastopnikov vseh slovanskih sportnih društev, klubov in odsekov se je vršil dne 13. junija izredni občni zbor te važne ustanove. Zbora se je udeležilo tudi precejšnje število odličnih prijateljev sportnega gibanja, tako da je v resnici nadvse lepo uspeh. Vsi udeleženki so prihajali na zborovanje z nekim strahom in bojaznijo pred nevihto, ki je grozila da Sportno Udruženje razbije, in to radi ostrih notranjih sporov tehnične narave. Na dnevnem redu so stala vprašanja, katerih rešitev v enem ali drugem oziru bi lahko pomenila odstope raznih članic in s tem počasno hiranje vsega našega sportnega gibanja. V čast in ponos vsem voditeljem sportnega gibanja pa moramo zabeležiti, da so ves čas razprave zavedali visoke naloge S. U. ter podrejali temu vse spore in razdore, ki so jih ločili.

Mesto burnih prepirov radi malenkosti smo videli zborovalce tekmovati v plemenitosti, si govoriti iz srca na srce, povedati resnico v obraz, priznavati brez olepševanja lastne napake, izvirajoče iz izkušenj, ter iskati pot, ki naj privede do miru in nadaljnega skupnega bratovskega delovanja. Slišale so se tudi ostre kritike, ki pa niso vplivale porazno, temveč ravno nasprotno, ker so vse bile podrejene ideji skupnosti in sodelovanja.

Ne bom se spuščal v podrobnosti, ker eventuelno podrobnejše poročilo spada v kompetenco drugih oseb. Beležim samo, da je «Adria» bila enoglasno sprejeta v vrste S. U. ter je volila v novi odbor svoje znane in sposobne člane. Nadalje, da so bili proglašeni uradni prvaki, in to: za Istro S. K. «Olymp» iz Opatije, za Goriško S. K. «Sparta», Gorica, dočim se bodo vršile za tržaško prvenstvo še nadvse zanimive tekme med M. D. «Prosveta», S. D. «Adrijo» in S. D. «Obzor»-om.

V novi odbor so bili izvoljeni ljudje, katere naši sportni krogi in naše občinstvo že poznajo po njihovem resnem in agilnem delovanju na tem polju. Predsedništvo je zopet sprejel g. Plesničar, čigar ime nam nudi pač dovoljno garancijo, da se bo v sportne vrste uvedla najstrožja disciplina, ki je neobhodno potrebna za vsako uspešno delovanje.

Ako se mladina zaveda svojih nalog, naj ostane li naše občinstvo malenkostno? Prenehati mora malodušnost in nezaupanje do sportne mladine, ki si krepi poleg telesa tudi duh in značaj. Igrišči «Obzora» in «Adrije» naj bosta točki, kateri mora ob nedeljah posetiti vsak zaveden Slovenec, da tako podpre delovanje lastnih sinov, kateri se v tem času ne smejo čutiti zapuščene.

Naj bi ne ostal moj apel glas vpijočega v puščavi! **Sportnik**

OKAMENINE NA TRNOVSKI PLANOTI

Različne okamenine so se našle nad Ravnico ob pobočju Trnovske planote, kjer prehaja tercijerni ter (kraško-) kredski teren v jursko tvorbo.

Razen nekaj okamenelih «nautilov» iz vrste kefalopodov (glavonožcev, polipov, sepij) ter polžev zlasti «amaltheus margaritatus», pripadajočih živalstvu jurske tvorbe, se tam nahajajo deli na apneni skrilec vtisnjenega okostja velikanskega reptila, baje «iguanodonta», ki pripada že kredski dobi.

Umestno bi bilo, da opozori naša podeželska inteligenca, zlasti učiteljstvo na slične najdenine naše ljudstvo ter o tem takoj obvesti merodajne činitelje. Nekatere redke okamenine nimajo samo precejšnje denarne vrednosti, marveč so neprecenljivega pomena s stališča znanstvenega preiskovanja naših lepih pokrajin.

NOVI ITALIJANSKI DRŽAVLJANI

Italijansko državljanstvo so dobile sledeče osebe (iz seznama za prve štiri mesece t. leta): Ivana vd. Začek roj. Kavčič, Temnica; Adela vd. Prepelinski roj. Eržen, Gorica; Silvestra vd. Žniderščič roj. Golasso, Avče; dekan Valentin Pipan, Renče; Franc Repar, Idrija; Ivana vd. Batič roj. Francelj, Sv. Križ pri Ajdovščini; Josipina Aleksandra vd. Korffy roj. Reja, Šmartno; Neža vd. Logar roj. Kavčič, Idrija; Ludvik Mateliič, Livek; Lucija vd. Furara roj. Pičulin, Trnovo; Urša vd. Čučer roj. Šuler, Bovec; Franc Žakelj, Godovič; Marija vd. Volarič roj. Vanik, Kred; Josip Loncnar živ. Ivana, Tolmin; Emilija Babler, Črni vrh in Franc Lipovšček, Bovec.

Ali ste si naročili knjige „GORIŠKE MATICE"?

VEČINA POVERJENIKOV GORIŠKE MATICE JE ŽE STORILA SVOJO DOLŽNOST TER DOPOSLALA NABRANE ČLANE. OPOZARJAMO ŠE ONIH PAR POVERJENIKOV, KI ŠE NISO STORILI SVOJE DOLŽNOSTI, DA SE PODVIZAJO.

ZNIŽANJE VOZNINE ZA POSETNIKE VZORČNEGA SEJMA V PRAGI

Jugoslovenske železnice so dovolile v prid posetnikom vzorčnega sejma v Pragi, kateri se bo vršil letos od 29. avgusta do 5 septembra, popust za 50% predpisane vozne cene, ako se izkaže potnik s sejmsko izkaznico ter kupi vozovnico za tje in nazzaj. Prevoznina za blago, namenjeno na vzorčni semenj, je na jugoslovenskih železnicah navadna, toda, v slučaju, da se blago vrne po isti progi, se bo dovolil na jugoslovenskem kosu dotične proge brezplačen prevoz.

ANGLEŠKA ESKADRA OBIŠČE ITALIJANSKA PRISTANIŠČA

Angleško poslaništvo je pred kratkim zaprosilo vlado v Rimu za dovoljenje, da lahko obišče večja angleška eskadra italijanska pristanišča. Vlada je vzela to sporočilo na znanje in v kratkem se izvrši omenjeni pomorski obisk. Angleška eskadra, ki bo sestavljena iz oklopnic «Warspite», «Resolution», «Royal Oak», Barban», «Valiant», dalje iz več križark, ladij za hidroplane, torpedolovcev, podmornikov, in raznih pomožnih ladij, obišče med drugimi jadranskimi pristanišči tudi Benetke, Reko, Mali Lošinj, Brione in Trst.

Ista eskadra obišče, kakor smo že poročali, tudi jugoslovenska pristanišča.

POZDRAVI VOJAKOV

Najlepše pozdrave pošiljajo iz Conegliano sorodnikom, fantom in dekletom novinci letnika 1906.: Marij Ceket, Matijašič Viktor, Goloka Franc, Kazalac.

I. Splošni šahovski turnir v Trstu

Stanje turnirja je po tretjem tednu sledeče: 1. Vouk Karel 23½ (24), 2. Berginc 20½ (24), 3. Strok 20½ (27), 4. Pavletič 18 (24), 5. Logar 16 (24), 6. Modrijan 14½ (23), 7. Vouk Ivan 13½ (21), 8. Vesel 13½ (23), 9. Cerkvenik 11½ (22), 10. Klindić 11 (19), 11. Gaberšček 11 (22), 12. Kjuder 10½ (20), 13. Cerkvenič 9½ (22), 14. Sardoč 9 (17), 15. Pahor 8½ (23), 16. Kocjančič 8 (18), 17. Luin 8 (18), 18. Uršič 6½ (16), 19. Gerbec 6½ (17), 20. Kranjc 6½ (14), 21. Milič 5 (13), 22. Gržinić 5 (18), 23. Tornič 4½ (13), 24. Podbršček 4 (16), 25. Sosič 4 (24), 26. Samsa 3½ (7), 27. Badalič 2 (16), 28. Pavlovič 0 (4), Karlič 0 (9), Rebec 0 (10).

Danes zvečer ob 20.30 se vrši sestanek šahistov, na katerem se določi urnik za nadaljnje igranje. Udeležba onih, ki so zaostali z igranjem, je strogo obvezna.

Društvene vesti

— **«Ilirija».** Danes ob 20.30 skupna vaja. Manjkati ne sme nihče.

SPORT

SPORTNO UDRUŽENJE

V četrtek dne 17. t. m. točno ob 20. uri se bo vršila predajna seja vseh organov S. U. Prisotni morajo biti vsi bivši in novi funkcijonarji S. U. Vsi morajo prinesti vse izkaznice, knjige, zapisnike, dokumente, arhive itd. s seboj. Proti vsem odsotnim in tistim, ki se ne bodo popolnoma ravnali po tem vabilu, se bo postopalo disciplinarno. — V petek dne 18. t. m. točno ob 20. uri plenarna seja vseh organov S. U. Prisotni morajo biti vsi novoizvoljeni funkcijonarji radi važnosti dnevnega reda. Obe seji se bosta vršili v naših prostorih, ulica Guido Zanetti 1, I.

Predsednik S. U.

Iz tržaškega življenja

Truplo Marije Schöndonner najdeno

Tragična skrivnost, ki je obdajala usodo 10-letne Marije Schöndonner, sestre nesrečnega otroka, ki je utonil pred tednom dni v morju pred trgovm Unità, je končno pojasnjena. Že pred dnevi smo sklepali, da je nesrečna deklica končala najbrž z bratcem vred. Ta domneva, ki so jo podpirale vse okoliščine, je postala gotovost. V nedeljo popoldne je 22-letni David Osmo, stanujoč v ul. Altana št. 9, pri ribarenju na pomolu Bersaglieri zapazil čisto blizu brega truplo deklice, ki ga je s pomočjo saka potegnil k sebi in ga potem spravil na kopno. Nato je mladenič obvestil o žalostni najdbi orožnike. Policijski organi so pri izvidu na licu mesta na prvi pogled zaslutili, da gre za truplo pogrešane Marije. Zato so poklicali v mrtvašnico mestne bolnišnice, kamor je bilo truplo prepeljano, njeno mater, ki je takoj spoznala v utopljenki svojo nesrečno hčerko. Pri raztelešenju, izvršenem včeraj v navzočnosti sodne komisije, so zdravniki dognali, da je deklica utonila; na njenem životu niso našli nabenega znaka o kakem nasilju, kar priča, da je domneva o zločinu, ki je v zadnjih dneh tu pa tam krožila med občinstvom v mestu, popolnoma neutemeljena.

Nesrečen konec kratke vožnje z avtomobilom

V nedeljo zvečer se je ustavil pred gostilno Švara v Dolini avtomobil, s katerim so se pripeljali štirje izletniki, ki so krenili v gostilno, da si omočijo zejna grla. Pri tem tudi šofer ni hotel izostati. Toda med tem, ko se je on mudil v gostilni, je neki neznanec na tihem sedel v avto in ga pognal z veliko naglico proti Trstu. Ni znano, ali je neznanec storil to le za šalo, ali je hotel avto ukrasti; bodisi tako ali drugače, imel je veliko smolo. Na bližnjem ovinku je podrl 16-letno Angelo Dobrila, ki se je v družbi neke prijateljice vračala domov v vas; nato je nerodnež zavozil v zid, tako da se je avtomobil popolnoma razbil. Neznani rogovilež, ki je pri tem zletel v širokem loku v grmovje in ostal nepoškodovan, se je urno pobral in izginil. Dobrilova je zadobila precej hude poškodbe na raznih delih telesa in se bo morala zdraviti par tednov v mestni bolnišnici.

Poskušen samomor.

Radi nesrečnih družinskih razmer si je v nedeljo zjutraj hotela vzeti življenje 37-letna Gizela Pitacco, stanujoča v ulici S. Zenone št. 3. Izpila je nekoliko jodove tinkture, a ker so domači takoj poklicali zdravnika rešilne postaje, se ženska to pot ne bo preselila na oni svet. Okrevala bo v 8—10 dneh.

Grozna nesreča v Miramaru

Vlak povozil dva mladeniča

V nedeljo zvečer se je raznesla v mestu vest o grozni nesreči na železniški postaji v Miramaru, kjer da je vlak do smrti povozil dva mladeniča .Kakor navadno v podobnih slučajih, se je žalostna vest sprva zdela pretirana, a kmalu se je izkazalo, da je žalibog popolnoma resnična.

Kakor rečeno, se je nesreča dogodila na miramarski postaji. Okoli 18.30 se je mudila tam precej številna množica izletnikov, ki so na povratku iz bližnjega kopališča v Grljanu čakali na vlak, da se odpeljejo v mesto. Med njimi sta bila dva mladeniča iz Trsta, in sicer — kakor se je pozneje izkazalo — 27-letni Adolf Kreisel in 25-letni Ernest Schiavuzzi, oba uradnika, prvi stanujoč v ulici Giustinelli št. 11, drugi pa v ulici Alessandro Volta št. 4. Mladeniča sta se nekaj časa šetala okoli postaje in pri tem veselo kramljala med seboj, naposled pa sta krenila čez progo proti nizkemu zidu, na katerem so prej sedeli nekateri drugi mladeniči, ki so se pa odstranili, ko jih je postajenačelnik opozoril, da je prepovedano sedeti na tistem mestu in tudi nevarno, ker vozijo vlaki tik ob zidu, Mladeniča očividno tega nista vedela, ali pa sta menila, da se bosta v danem trenotku utegnil umakniti. Omeniti moramo, da je proga na obeh koncih postaje zavita vstran, tako da je mogoče šele v zadnjem trenotku zapaziti bližajoči se vlak. Bilo je ob 18.30, ko je zategnjen žvižg naznanil, da se bliža beneški brzovlak št. 618, ki je vozil s 15-minutno zamudo proti Trstu; ker se ta vlak navadno ne ustavi na miramarski postaji, je vozil z nezmanjšano naglico, približno 70 km na uro. Zdi se, da mladeniča, zatopljena v godbo, ki je donela iz bližnjega hotela «Bellevue», nista slišala ropota bližajočega se vlaka, kajti nenadoma sta zapustila zid in krenila, ne da bi pri tem kazala, da se jima mudi, čez tir proti čakalnici. V istem trenotku je prihrumel vlak. Ljudje na postaji so za hip ostrmeli groze ob groznem prizoru, ki se je odigral pred njihovimi očmi. Prvi mladenič je izginil pod težkimi vozovi vlaka, drugi pa, ki ga je lokomotiva zadela od strani, je odletel proti lopi poleg čakalnice in treščil z glavo ob steber, ki podpira streho lope. Obležal je na mestu mrtev. Strojevodja, ki je zapazil nesrečo, je takoj stisnil zavore in ustavil vlak, a bilo je že prepozno; kolesa so že popolnoma pomendrala nesrečnega mladeniča in razmetala krvave kose njegovega trupla po tiru. Pogled na žalostne ostanke je bil nadvse pretresljiv, tako da so ženske prepadene zbežale. Po prestanem hipnem razburjenju so nekateri izmed navzočnih prihiteli k mladeniču, ki je obležal poleg lope, in mu skušali podati kako pomoč; a kmalu so ugotovili, da nesrečnik ne diha več.

Medtem je postajenačelnik sporočil po telefonu žalostno vest o nesreči orožnikom v Miramaru in obvestil načelnike bližnjih postaj, naj pridržijo vlake, ki bi imeli voziti skozi miramarsko postajo, dokler ne odstranijo s tira razmesarjeno truplo. To se je zgodilo čez kake pol ure, ko so orožniki dovršili predpisani izvid. Pozneje sta bili trupli nesrečnih mladeničev prepeljani v mrtvašnico mestne bolnišnice. Ker pri ponesrečencih niso našli nikakih osebnih listin, sprva ni bilo mogoče ugotoviti njune istovetnosti. Šele včeraj popoldne, ko so večerni listi raznesli podrobnejše vesti o nesreči, so začele prihajati v mrtvašnico osebe, ki so pogrešale kakega svojca. Med njimi je bil tudi zdravnik dr. Hermenegild Kreisel, ki je spoznal v enem izmed dveh ponesrečencev svojega brata Adolfa, ki je šel v nedeljo popoldne z doma in se od tedaj ni več vrnil, dasi je pred odhodom obljubil zaročenki, da jo bo zvečer peljal v kino. Schiavuzzija so pozneje spoznali nekateri njegovi prijatelji.

Ko so dospeli ožji sorodniki ponesrečencev, zlasti njih matere in sestre, so se odigrali v mrtvašnici presunljivi prizori, ki so globoko ganili celo trdosrčne uslužbence mrtvašnice. — Strašna nesreča je vzbudila v mestu zelo globok utis.

Vesti z Goriškega

Šesti proces g. Polda Kemperleta.

V pondeljek dopoldne je zopet stal pred sodiščem Polde Kemperle, urednik «Straže», da se zagovarja radi zaplenjenega uvodnika «O pravem času in na pravem mestu.»

Državni pravnik je ponavljal zopet svojo staro tezo o neizkrenosti slov. časopisja, ki da baje s svojim pisanjem zasleduje neke posebne protidržavne namene.

Zagovornik dr. Stecchina je v svojem obrambnem govoru poudarjal posebno to, da mi Slovenci ljubimo svojo narodno samobitnost in svoj jezik ravno tako kot pa oni Italijani, ki to ob vsakih prilikah s svečanimi besedami poudarjajo. Ni misliti, je izvajal dalje zagovornik, da bi se Slovenci odpovedali svojemu jeziku in narodnosti kar tako zlepa kot se mu niso nikdar v svojem več kot tisočletnem prebivanju v teh krajih.

Sodni dvor je po kratkem posvetovanju oprostil obtoženca. Odvetniku Stecchini-ju ter oprostitev navajenemu Kemperlu so vsi navzočni čestitali.

O razpravi sami bomo še poročali.

Trg svilodov v Gorici

Trg svilodov (galete) se otvori s 17. junija, t. j. v četrtek, in sicer na trgu sv. Antona.

Mestni magistrat je izdal posebne predpise glede sklepanja kupčij ,in sicer:

1) Svilodi se smejo prodajati izključno na določenem trgu. Vse kupčije, sklenjene drugje, so kaznive. To se pravi, da ni dovoljeno kupcu kakor tudi prodajalcu, da sklepa kupčije na potu v Gorico, kakor je bilo to v navadi.

) Trg se odpre že ob 5. uri zjutraj. Kupčije se smejo sklepati le po 7. uri Čas od 5. do 7. ure je določen za tehtanje.

3) Sklenjena kupčija je veljavna, kupec ne sme pridržati nobenih odbitkov, ki niso pogojeni med prodajalcem in kupcem; ti odbitki morajo biti zapisani na boleti.

4) Na boleti mora biti natančno označena cena, kilogrami in odbitek. Bolete morajo nositi natančno ime in priimek kupca ter mesto oziroma kraj njegovega skladišča.

5) Na trgu bo na razpolago javna tehtnica, katere se smejo posluževati kupci kakor tudi prodajalci.

6) Kupec si ne sme zaračunati mešetarije; kot posredovalci so določene osebe, ki jih pooblasti tržni komisarijat.

7) Vsako nepravilno postopanje s strani kupca kakor tudi prodajalca je treba takoj naznaniti tržnemu komisarju.

8) Kdor bi skušal ovirati prostost pogajanj in bi tozadevno vplival bodisi na kupca bodisi na prodajalca, in kdor bi se ne pokoril ukrepom municipalnih organov, se takoj odstrani s trga.

9) Tržni komisar objavi vsak dan srednjo ceno svilodom.

10) Trg nadzira v glavnem tržni nadzornik in vsak prestopek se kazni v smislu zakona.

Kot lansko leto bomo tudi letos skušali podajati točna in brza poročila z drugih bližnjih svilodnih trgov, tako da se bodo naši svilogojci znali po njih ravnati.

Vsi posestniki konj v goriškem mestu

morajo naznaniti konje in mule v ulici Mazzini št. 7. S 15. t. m. poteče rok te naznanitve. Naznanitev se napravi na obrazcu, ki ga izda v ta namen dotični urad (Ufficio Daziario). Navesti je treba: 1) ime priimek, očetovstvo in bivališče lastnika. 2) Koliko živali ima in od vsake živali vrsto, starost, spol, postavo, barvo in druga posebna znamenja in 3) kraj oziroma hlev, kjer se nahaja žival.

AJDOVŠČINA

Kaj pa je to?

V eni izmed najboljših ajdovskih restavracij so ukazali orožniki odstraniti podobo našega pesnika Simona Gregorčiča in pa neko stensko reklamo Ljubljanske kreditne banke.

Odredba se seveda povsod komentira.

RENČE

Po neljubi pomoti je izostala iz zadnje zahvale glede šolske veselice zahvala g. Feliciti Vižintinovi za posojeni klavir. Naj sprejme g. Felicita naknadno našo iskreno zahvalo. — Učiteljstvo.

ROČINJ

Drago petje.

Narobe svet, si morajo misliti oni naši fantje, ki so potihoma začeli prepevati na vasi, kajti namesto da bi oni dobili nagrado za svoje petje, so pa pevci morali plačati «odškodnino» za prepevanje. Na podlagi ovadbe orožnikov jih je namreč kanalska sodnija obsodila vsakega na 20 lir denarne kazni.

ČEZSOČA

Redkokrat so se dvignile v letošnji pomladi megle, da bi zamoglo prisijati do nas solnce. Trgale so se neprestano okoli vrhov megle in sem od Kanina in Rombona so nam mrzle sape neprestano donašale dežja.

Zato pa je sirk komaj prilezel iz zemlje, tudi krompir je bolj reven, fižola je tudi le malo. Sena je seveda v takem deževnem vremenu preobilo, pa kaj ko se ne more pravilno posušiti. Imamo v primeri z veliko količino sena tudi precej glav živine, in sicer v celi občini okoli 250, to je 5 do 6 q. mleka na dan. Težko prihranjujemo vse to število goveda in bridko se moramo potiti, da nakosimo potrebno množino krme. Toda nobenega pravega haska nimamo od tega. Davek nas tišči k tlom.

Imamo sicer v vasi mlekarno, kamor dajemo mleko po 50—60 cent. kg. Toda treba bi bilo malo več zanimanja zanjo, posebno pa med odborniki. Ako se sprejme kako vodilno mesto v kaki organizaciji, se mora to mesto z vso vestnostjo, točnostjo in vnemo vršiti. Dobro vedo vsi, katerega s tem mislimo. Prizadeti naj se pa popravijo!

Občan.

***

V naši vasi je nekdo prignal strankarsko razcepljenje že tako daleč, da ne pozdravlja več, ko prihaja v vas, skupin naših vaščanov, ki ne dele popolnoma njegovega mišljenja. Namesto da bi se čutili samo eno, delali skupno za našo gospodarsko in prosvetno povzdigo ter s tem za naše skupno blagostanje, pa se gledamo po strani. Drugi si pa manejo roke ne se vesele, ker jim gre radi te zdražbarije voda na njihov mlin. Že tako daleč jih je privedlo strankarstvo, da raje spregovore s tujcem kot pa z domačinom. Vsi pametni in trezni vaščani obsojajo tako postopanje.

IDRIJA

Začetkom tega meseca je bil končno vendarle imenovan zdravnik za tukajšnjo konsorcijalno bolnišnico. Imenovan je bil na to mesto dr. Nino Francesco Braggion, zdravnik kirurg, ki je prej služboval v neki drugi bolnici. Ker se ni doseglo soglasje na seji zastopnikov konsorcija, je bil imenovan zdravnik uradnim potom. Žal, da se pri tem imenovanju niso upoštevale želje našega ljudstva, da bi namreč občeval zdravnik s svojimi bolniki v njih lastnem jeziku. Ni pa še imenovan zdravnik za okoliške občine, ki bo obenem tudi pomožni zdravnik v bolnišnici. Dobro bi bilo, da bi se pospešilo tudi to imenovanje, da bi se našim kmetskim ljudem prihranili veliki potni stroški, in tudi bolnica bi lahko slednjič nudila ljudstvu to, čemur je namenjena.

Nesreča z motornim kolesom.

V četrtek 10. t. m. popoldne se je težko ponesrečil z motocikljem idrijski občinski tajnik g. Luigi Caligaro. Nesreča se je zgodila na cesti Idrija—Sv. Lucija nekaj kilometrov od Idrije blizu Rovinčarja. G. tajnik se je peljal proti Tolminskemu, na nekem ovinku mu je pridrvel nasproti luksusni avto nekega arhitekta iz Avstrij. Ker je vozil avto po nasprotni strani, kot je predpisano, je pri tem zadel ob motocikelj g. tajnika, ki se je umikal v isto smer. Tajnik si je pri padcu zlomil levo nogo nad gležnjem ter si jo tudi močno prerezal na stopalu; zadobil je tudi več prask po glavi in na rokah ter se tudi močno pretresel. Z istim avtom je bil takoj prepeljan v tukajšnjo bolnišnico. Zdravnik je ugotovil, da se bo v najboljšem slučaju moral zdraviti najmanj šest tednov. Gospodu tajniku — ki je v svoji službi zelo vesten in prijazen ter gre vsakemu ob vseh prilikah kolikor mogoče na roko — želimo, da bi čim prej okreval.

Rabindranath Tagore v Rimu

Rabindranath Tagore (Takur) je največji pesnik med živečimi. Poznamo ga tudi Slovenci po nekaterih dobrih prevodih njegovih del. Imel je neoporočen vpliv na snovanje našega najmlajšega literarnega pokolenja, ki je zlasti v prvih letih svojega nastopanja zvesto sledilo vsakemu klicu tega velikega človeka in umetnika. Tagore združuje v sebi versko zamaknjenost Indije in zapadno razumnost, Azijo in Evropo. Poleg Mahatme Gandhija ga imenujemo lahko najizrazitejšega preporoditelja 300-milijonske indske množice, za katero pomeni nekaj podobnega kakor jasnopoljanski prerok Tolstoj za evropsko pleme in posebno za slovanski svet, ki ima toliko duševne sorodnosti z indskim. Tagore veruje in dela za svobodno, boljše človeštvo prihodnosti, zato ni nič čudnega, če so ga sprejeli že vsi narodi med svojo duševno last in če ga ljubijo kakor svojega očeta. Nekaj njegovih misli podajamo v tem članku. Vzete so iz predavanja «O pomenu umetnosti», ki ga je imel 9. t. m. v Rimu, kjer je pravkar na obiskih in kjer so ga sprejeli z vzhičeno ljubeznijo.

• •

Vse, kar je velikega na svetu — pravi Rabindranath Tagore — prihaja iz preobilice. Med bitji ima predvsem človek takšne življenske in umstvene sile, ki prestopajo v veliki meri njegove potrebe in ga naganjajo do najraznovrstnejšega ustvarjalnega dela, v katerem najde svoje zadoščenje. Glas do te in te mere lahko govori in vpije v skladu z vsakdanjo potrebo, toda samo preobilica glasu prepeva in poraja radost.

Vse, kar je omrtvičeno in nima duše, je omejeno na preprosto dejstvo, da je. Življenje pa neprenehoma ustvarja, ker vsebuje vedno nekaj prevečnega, ki se zliva iz struge neposrednega časa in prostora. Naše telo poseduje organe, ki mu vzdržujejo življenje, toda telo ni samo vreča, namenjena, da bi hranila želodec, srce, pljuča in možgane, temveč je tudi nekakšna upodobitev in njegova najvišja vrednost je v tem, da prikazuje drugim našo osebnost. Vsebuje barve, oblike in gibe, ki stopajo v krog preobilnega in ki stremijo za izražanjem samega sebe, ne toliko za ohranitev samega sebe. Umetnost je orodje izražanja in nima nobenega opravka s pojmovnimi resnicami in z logiko, njeno kraljestvo je svet dejstvenosti.

Neosebna in neizmerljiva resničnost postane dejanska, kadar jo določa ritem. Znanstvo nam je pokazalo, da je razlika med posameznimi prvinami povzročena v zadnjem bistvu po ritmu. Temeljni razloček med zlatom in živim srebrom tiči v različnem ritmu njune atomske sestave. Ritem je gibanje, ki ga rodi in urejuje neka ubrana sila. Ritem je ustvarjajoča sila v umetnikovih rokah. Dokler ostajajo besede gola proza brez kadence (uravnanega gibalnega dviga in padanja), ne dado nikakšnega trajnega videza resničnosti. Komaj pa se pokorijo ritmu, zablestijo in zapojejo. V popolnem ritmu postane umetniška oblika kakor zvezda, ki ni v svoji navidezni nepremičnosti nikoli negibna, postane kakor plamen, ki ga ne trese noben dih, a je vendar večno vzgiban.

Umetnost je čudodelna palica, ki daje večno resničnost stvarem, da se jih le dotakne, in ki jih spravlja v razmerje s tistim, kar je v nas osebnega. Ni rečeno, da bi morala ta resničnost obstajati v neki lepotni obliki. So tragedije v življenju, ki gotovo niso lepe, toda na umetniškem ozadju jih uživamo, tako se nam zdijo dejanske. To dokazuje, da je vsaka stvar, kadar se uveljavi v polnosti svojega bitja, lepa in sicer zavoljo končnega smotra, ki je v njej. V globini naših src je neka prvotna nagnjenost do vseh stvari, ki bivajo, kajti, kadar jih uresničimo, prebujajo zavest našega lastnega bivanja.

Umetnost nas ne seznanja s kakšno svarjo, napravi nam jo vidno. Stvar poznamo, kadar pripada kakšni vrsti; vidimo jo, kadar pripada sama sebi, kadr je edinstvena. Znanost je neosebna in ima samo eno gledanje, ki je vesoljno in pojmovno; toda umetnost je osebna in po njej se vesoljno razodeva pooseblјeno: fiziologija se izraža kot fiziognomija, filologija kot literatura. Z umetnostjo podeljujemo vsaki stvari resničnost v skladu s stopnjo ljubezni ali sovraštva, ki ju do tiste stvari gojimo. Glasba je med umetnostmi to,kar matematika med znanostmi. Ta je v svoji kakovosti številčne in obmerne logike temelj naše znanstvene vednosti. Če jo ločimo od njenih stvarnih asociacij ob pojavih vesoljnosti in jo skrčimo na simbole, nam razkrije svojo veličastno zgradbo, neizogibnost svoje popolne ubranosti. Pa ni samo logičnost, temveč tudi magija matematike, ki deluje ob korenini vseh pojavov in poraja ubrano enoto, kolikor si kadenca delnih sorazmerij podrejuje ta delna sorazmerja nadvladi celote. Ta ritem ubranosti je spremenjen v zvoke. Kajti najčistejše jedro izrazne zmožnosti življenja je položeno v glasbo.

V zgodovini so veliki dogodki, ki dajejo množicam zavest o večjih rečeh, nego je prostaštvo vsakdanjih pripetljajev, dogodki, ki dajejo celim narodom presilno videnje resničnosti. Ko se je Budhov glas razlegal v najbolj oddaljene kraje, se umetnost ni preveč zamudila, da ovekoveči veliki dogodek, in vzkrik radosti ter upanja je dobil nesmrtno obliko. Kaj ne vidimo istega v razvalinah starega Rima? Videnje velikega rimskega cesarstva je postalo ljudstvu tako dejansko, da je iskalo temu videnju izraza, ne samo v vojaških pohodih, temveč tudi v umetnosti.

Resnični umetnik ne pozna meje svoji zmožnosti, da jemlje pri drugih na posodo. Samo srednjakarji se sramujejo jemati na posodo, ker ne morejo poravnati dolga v denarju svojega kova. Umetnost predstavlja neizčrpno veličast ustvarjajočega duha; velikodušna je v sprejemanju, velikodušna v dajanju. Ne smemo povsem izključiti tradicijo, toda ta mora biti samo jarek, ki pomaga toku, da teče. Umetnost mora biti odprta vsem napredkom.

Verjeti v ideal, ki prebiva na zemlji in jo vso prepaja, v ideal tistega paradiža, ki ni sad domišljije, temveč najvišja resničnost, v kateri živijo vse stvari in se gibljejo: to je umetnikova vera. In še to: verjeti, da biva to videnje paradiža v solnčni luči, v zelenju zemlje, v lepoti človeškega obraza, v preobilici človeškega življenja in celo v stvareh, ki so na videz neznatne. Povsod na zemlji bdi duša paradiža in nam daje slišati svoj glas, doseza naše notranje uho, ne da bi tega niti opazili. Ta duša uglaša harfo našega življenja, ki ne pošilja svojega čistega hrepenenja v onostransko neskončnost samo v molitvi in upu, temveč tudi v templjih, ki so plameni iz kamnov, v slikah, ki so ovekovečene sanje, v plesu, ki je zamaknjena zamišljenost v negibnem središču gibanja.

Znanost in umetnost

Naši odri

Pripomba uredništva: Radi pomanjkanja prostora nismo mogli do danes priobčiti pričujočega članka, ki nam je že bil doposlan par dni predno smo priobčili odgovor g. Košute Justa. Ključ objektivnemu stališču, ki ga zavzema naš list napram obema strankama, a radi pomanjkanja prostora ne moremo dopustiti, da bi se ta polemika preveč raztegnila in zato prosimo obe stranki, da svoji zaključni izvajanji stilizirata čim jedrnateje in prav kratko.

(Nadaljevanje.)

G. Malnaršič bi se lahko bolje razvil. Priučil se je precej. In požrtvovalnost njegova je upoštevanja vredna. Je dober za vloge kmetskih fantov, ker je krepak in jedrovit, tudi kaj elegantnega se mu poda. Težkih vlog ne more ali pa kopira (Žena—vrag). Vendar ima z njim goriški oder dobro dekorativno moč.

G. Kozman ima o odru svoje mnenje in na odru svoje nastope. Ropar je dober. Kunc je bil v Gorici slab v Ajdovščini boljši, ker se je umiril. Kraigher pravi, da je bil dober kot figura. Toda nočemo več figur, ljudi hočemo, drame, umetnosti, vsaj diletantske. Toliko o karakterizaciji. Gre mu zasluga, da je on goriški oder po vojni ustvaril in ga pozneje dvignil. Zato zasluži naše pohvale. Toda dvignil ga je bolj s svojo požrtvovalnostjo, vztrajnostjo in duhom praktičnega intendanta kot pa igralsko spretnostjo. Priskrbel nam je Bratuža in košuto, Bil bi izvrsten v lutkovskem gledišču, na našem odru odbiva. Sicer pa redko nastopa. Podkovan je bolj teoretično, torej miselno, kot praktično, čustveno.

G. Medvešček krasen hlapče, dober komik, včasih tudi ljubimec, kot zaljubljenec slabši. Dvignila ga je Bratuževa šola, Košutove se ni oklenil. Manjka mu odrske predrznosti in čustva. Glasovno šibak, vendar zrel. Vlogo treba študirati, ne samo znati.

G. Osp nastopa redko, tudi ni vzoren. Vendar za silo.

G. Kodelja, ki bi morda bil dober, pa se je ravno pri njem tako zelo pokazala slabost letošnje nervozne dramske šole, ker mu ni dala ničesar in ga vrgla na oder nepripravljenega. Nastopa redko.

G. Ličen isto. Delal bi morda dobro družbo Živcu, če bi ne bilo tako monumentalno izgovorjenega «bankovca». Glasovno namreč ni mojster. V svoji vlogi bi bil mož na mestu, a take ni imel do danes. Pridobil je letos nekaj, a vse premalo, da bi zamogel biti vesel uspeha. Morda bo pozneje dober diletant. —

Če omenim morda še Pavlina, Lebana itd. ki zasedajo le majhne vloge, a so kot taki na splošno dobri, sem vrsto moških zaključil. Ženski dečki skoro ne spadajo sem.

Kakor vidimo, je moški ansambl goriškega odra prccej številen. Poudariti moram, da nisem navedel vseh onih, ki bi gotovo prišli ob kakem slabem dogodku na pomoč, pa puščajo prednost drugim. Splošno bi želel temu osobju malo več resnosti in pridnosti, da bi postal naš odrček res lepo središče. A z neko apatijo se spravi vsaka stvar na oder. To ni le v Gorici, tudi Ljubljana trpi na tej bolezni. Da, bolezen in ljubezen se rimata, imata pa malo skupnega, posebno pri nas. Saj ne bo hudo, če rečem, da se bolj nastopa radi zunanjosti, neke navade, kot iz resne želje po stvari in potrebe. Odtod tudi mnoga vprašanja: «Kaj njej (njemu) so dati to ali ono vlogo?» Ni dolgo od tega, ko je pisalo ljubljansko časopisje, s kakim veseljem so igrali Rusi «Gospo z morja» že ne vem kolikokrat. Niso se naveličali kot je pri nas navada. Igramo enkrat, drugič, in potem adijo in zbogom. In to vprav radi tistega diletantizma, ki stoji na vedno isti stopnji in ga nič ne zgane, če ne potres. Več dela, več izobrazbe, študiranja, stremljenja. In šlo bo. Vesel sem že misli same. — Poleg tega je pa naraščajsko vprašanje še velik problem. —

—I. V. —

Gustave Le Rouge. — Misterija — Roman. Knjižnica «Jutra» 11. Ljubljana 1925, Strani 177.

Ne pretiravamo, če trdimo, da je to morda najbolj napeti moderni roman našega prevodnega slovstva. Dejanje se razvija z uprav kinematografsko naglico: z banketa kluba ameriških bogataševnas vede ženialni pisatelj na dom milijonarja in sportmana Lionela Bradyja, od tu v tajno udruženje zločincev, nato v skrito gorsko mesto mehikanskih Indijancev in njih podzemsko svetišče, polno zlata. Tu reši smrti pogumni Lionel zadnjo potomko starega kraljevskega rodu, jo privede s seboj v San Francisco in jo poroči. Toda zločinska komtesa Sara, ki tudi ljubi Lionela, mu iz ljubosumnosti in sovraštva zastrupi ženo. Začne se gigantski boj med obema, ki je popisan prav drastično. Komtesa Sara vodi veliko tajno zločinsko in revolucionarno gibanje in je tako mogočna, da tudi policija ne more ničesar zoper njo. Junaški Brady nadaljuje čisto sam strašni boj. Posreči se mu vtihotapiti se v podzemski kitajski mestni del San Franciska, kjer je središče nevarnih zločincev. Ti ga ujamejo, vržejo v globoko klet, kamor spustijo vodo... toda pogumni Brady se kljub temu reši in nadaljuje boj. Za komteso Saro, imenovano Misterijo, hiti preko dveh oceanov, jo dohiti v Londonu in se odpravi slednjič na Falkandske otoke, da najde skrivnostni Budhin demant. Misterija, ki se tudi hoče polastiti tega kamna, mu sledi in ujame Bradyja v podzemski votlini, kjer so bili skriti gusarski zakladi. Toda Lionel se na skoraj čudežen način reši z demantom, med tem ko Misterija pri eksploziji pogine. Brady se vrne v London in se poroči s hčerko bogatega bankirja, ki je bila z njegovo pomočjo rešena iz rok roparjev.

Zanimanje za ta roman med vsemi sloji je bilo čisto upravičeno, kajti ne samo, da je drznejše sestavljen kot najbolj drzni Harry Pielovi filmi, temveč je tudi visoka pesem moškega poguma in energije. Na eni strani stoji možak-poštenjak, jeklene volje in živcev, ki so mu ugrabili najdražje, kar je imel, mlado, lepo ženo, na drugi strani ni pa Misterija, tip zločinske ženske, ki v svoji blazni ljubosumnosti in strasti slednjič uniči samo sebe.

Roman je izšel v elegantnem ovitku z originalno naslovno sliko.

NOVE MISIJONSKE RAZGLEDNICE

Salezijanci praznujejo letos petdesetletnico svojih misijonov. V spomin na to so začeli izdajati zanimive slike iz raznih misijonskih pokrajin. Te dni je izšla tudi prva slovenska zbirka teh misijonskih razglednic, ki nosi naslov: «Patagonija in Ognjena zemlja» (Južna Amerika) in vsebuje te-le predmete: Indijanec iz rodu Ona, Indijanci iz rodu Ona pred svojo kočo, Dva novokrščenca iz rodu Ona, brat in sestra, Deček iz rodu Ona, Indijanec iz rodu Ona,, Družina iz rodu Ona na potovanju, Indijanci iz rodu Ona na lovu, Indijanec iz rodu Ona skrbi za prehrano svoje družine, Misijonarjevi upi: dečki iz rodu Ona, Skupina kristjanov rodu Ona, Misijonar mašuje v gozdu pred hišo Indijancev rodu Ona, Misijonska postaja Kandelara. — Druga zbirka, ki bo prinesla slike iz Konga v Afriki, je tudi že v tisku. Ostale bodo sledile v doglednem času. — Zbirka (12 razglednic) stane L 1.80. Naročajo se: Istituto Internazionale D. Bosco - Slovenski oddelek - Torino (10), Via Cabotto 27.

Iz mojih spominov. Spisal Franjo Šuklje V Ljubljani 1926. Cena 70 Din. Dobi se v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani. Šuklje je razborit, temperamenten, odločen, oster, a obenem pošten in odkrit. Tak je bil kot politik, tak je v svojih memoarih. Silno zanimivo čtivo, ki ga ne boš odložil preje, dokler ne prebereš vseh tenko tiskanih 212 strani. Od detinskih let pa do 1889. sega prvi del teh političnо, literarno, kulturno-historično, retorično in razvojno nad vse inetresantnih zapiskov. Vsa slovenska zgodovina in vsa kulturna prizadevanja od Bleiweisa do Kersnika je tu zbrana in nanizana v lepem redu in v ostri razsvetljavi bistrega in koščenega opazovalca. Šukljetovo knjigo bo moral imeti vsak inteligent, ki se peča s politiko ali znanostjo, preko Šukljeta bo odslej nemogoče iti. In ker je pisatelj znal s svojo duhovitostjo posamezna poglavja poživiti in napraviti interesantna, in ker je Šukljejev jezik lep in gladek, ne bodo memoari zgolj zgodovinsko važen dokument naše preteklosti, ampak tudi živa knjiga našega bitja.

Drobne vesti

— **Jezus je potoval po Indiji in Tibetu?** Po listih gre vest, da je ameriški arheolog Nikolaj Roerich odkril v Hindustanu baje star rokopis, najbrž iz prvega stoletja našega štetja, v katerem so opisani na obširen nači dogodljaji «židovskega preroka Ise», ki je prišel iz Palestine učit novo vero. Pridigoval je ljudstvu zlasti onemu iz nižjih razredov. Rokopis, pisan v jeziku paliju in še ne popolnoma razrešen, vsebuje tako realistična pripovedovanja iz življenja tega preroka, ki je potoval iz Indije tudi v Tibet, da je potvorba skoro izključena. Dal bi nam novo potrdilo o delovanju Jezusa Kristusa v daljnih azijskih deželah, kajti že mnogo let prej, in sicer l. 1887., je Rus Notovič odkril podoben in celo še bolj zanimiv rokopis v nekem tibetskem samostanu. Ali bi bilo tako dognano, kaj je delal Kristus med svojim 13. in 29. letom, o čemer nam noben drug vir nič ne poroča.

— **Ludendorf — slab zakonski mož.** «Petit Parisien» poroča, da zahteva Ludendorffova žena ločitev, ker ravna bivši nemški vojskovodja zelo grdo z njo, med drugim da ji prepoveduje celo kajenje. Z druge strani pa namerava tudi on sam že dalj čas poročiti neko von Kermaitz, vdovo po znanem nemškem feminističnem pisatelju.

— **Dva zanimiva Marconijeva izuma.** Prvi je radio-električni svetilnik, ki prav za prav ni svetilnik, ker ne sveti. Oddaja samo električne valove, pretrgane po načinu Morsejevih znakov. Znake je mogoče sprejemati s preprosto napravo, ki je zelo po ceni, tako da si jo lahko nabavi tudi najmanjša ladja. Ta izum daje prednost, da se brodovi lahko iz največje daljave orijentirajo po geografski legi. — Drugi izum obstoji v radio-električnem pisalnem stroju. Njegove črke udarjajo na papir pod vplivom električnih valov, ki jih proizvaja ena sama oseba. Vsi podobni stroji, ki bi bili uravnani na isto dolžino valov, pišejo istočasno, pa najsi bodo na najbolj oddaljenih koncih sveta.

DAROVI

Mesto zadnjega poljubčka preljubljenemu, zlatemu vnučku Ivotu daruje nonček Jože iz Rojana Šolsk. društvu v Trstu L 100, Dijaški Matici L 25 in Prosveti L 25.

Teta Anica L 25, tetica Stana Guličeva 100 dinarjev, stric Tomaž Nemec iz Bilj L 25 za Šol. društvo mesto cvetja na krsto srčkanemu Ivotu. — Srčna hvala! Užaloščeni družini tem potom naše iskreno sožalje.

VOZNI RED

CENTRALNA POSTAJA

TRST - TRŽIČ - ČERVINJAN - BENETKE

Odhodi: 5.30; 6.10; 8.05; 10.05; 13.30; 14.55; 17.—; 18.—; 18.15; 19.30; 23.45.

Dohodi: 5.30; 8.10; 10.—; 11.05; 13.10; 14.15; 17.—; 18.25; 20.35; 23.25; 23.50.

TRST - GORICA - KORMIN - VIDEM

Odhodi: 5.40; 6.25; 7.10; 8.20; 12.45; 15.35; 17.30; 19.55.

Dohodi: 7.53; 8.55; 11.50; 14.35; 18.—; 19.—; 20.—; 22.55.

TRST - NABREŽINA - SV. PETER - POSTOJNA

Odhodi: 1.—; 5.05; 7.—; 9.25; 11.30; 14.45; 16.30; 18.40; 19.45; 20.20; 21.05.

Dohodi: 4.—; 7.—; 7.35; 8.30; 9.15; 11.25; 12.35; 16.42; 18.43; 20.15; 21.35; 23.10.

DRŽAVNI KOLODVOR

TRST - BUJE - POREČ

Odhodi: 5.—; 10.—; 13.55; 18.25.
Dohodi: 7.50; 12.15; 18.10; 21.15.

TRST - GORICA - PODBRDO

Odhodi: 6.10; 6.50; 12.—; 17.35; 18.35.
Dohodi: 7.37; 11.51; 15.35; 21.25; 22.40.

TRST - HERPELJE - PULA

Odhodi: 5.20; 11.55; 12.30; 19.05.
Dohodi: 7.32; 9.50; 16.04; 21.32.

Gospodarstvo.

Dalje

V članku «Kmetska mladina» sem poudaril, da golo strokovno predavanje kot tudi vsako delovanje na kmetijsko-gospodarskem polju, katero (delovanje) ne sloni na zdravem osnutku in ni smotreno, je in ostane le poskusna poteza.

Menim, da je to tako na dlani, da je vsako dokazovanje odveč, posebno onim, ki nočejo tega razumeti. Z beljenjem ne rešimo stavbe, katere zidovje je slabo; stavba se lahko zruši med našim delom.

Taka stavba je naše kmetsko gospodarstvo. Naša hrbtenica — kmetski življelj — se lomi in ni rešitve iz kritičnega položaja, če ni hitre in korenite operacije. V tem pogledu ne moremo stati brezbrižno ob strani. Saj lahko brez ovinkov pribijemo: Kmetovalec nam je vse, ž njim rastemo in pademo, ostanemo ali izginemo. Čudno, da se tega ne zavedamo in nimamo pravega oziroma zadostnega umevanja, ko smo malone vsi iz selskih hiš.

Prvi vzrok kmetskemu hiranju je gospodarsko-socijalne narave, ki stresa vse nižje razrede. Iz zadrugarja, kar je bil prvotni človek, je zašel v fevdalno (grofovsko) gospodarstvo, ki si je prisvajalo izključno pravico nad zemljo. Kmetovalec je preskušal vse grozote tlačanstva. Tudi kasneje se mu ni dobro godilo. Praznih rok je izšel iz boja za osvoboditev iz tlačanstva in nastopil nov križev pot v novem, iz fevdalstva zrastlem gospodarsko-pravnem redu, slonečem na popolni svobodi: na svobodi pridobivanja, na svobodi lastnine, pogodb itd.

Težko je bilo njegovo delo. Visoka davčna bremena so ga pognala v dolgove. Prisilj i je bil prodajati svojo zemljo in se trumoma seliti v mesta, ki so naglo rastla v vedno večje industrijske obrate. V zgodovini je vedno tako, da tok ljudstva gre vedno v smer najmanjšega odpora. Tok ljudstva v mesta sega tlo današnjega dne, ko vstaja pred našimi očmi nov pojav: mesta so polna in prenasičena, preveč «praznih rok» jih ogroža, dežela pa je vsled zgoraj navedenih, še vedno vladajočih krivic v gospodarski in kulturni zaostalosti. Ni torej ravnovesja.

Kmetovalec je ostal daleč za časom, prepuščen sam sebi in svojemu bornemu obratu, na katerem ne more uporabljati znanstvenih pridobitev. Kolikor je doslej dobival, so bile te razpršene drobtine. Tudi z ljudsko šolo si je bil malo na boljšem. Ta mu je nudila le obrise v splošni naobrazbi, nikdar pa sistematične, smotrene kmetijske vzgoje in pouka. Šola ni torej bila v pravem pomenu besede **ljudska** šola. Nanjo so se stavila premajhne zahteve; smatrala se je za manj vredno, ker je imela služiti po večjem, le vzgoji duha one (kmetske) plasti, ki stoji v družabnem oziru najnižje. O današnji šoli niti ne govorimo.

Računati imamo z dejstvom, da imamo pred seboj nevzgojeno in nepoučeno kmetsko-delavsko maso, katero imamo seznaniti s pogoji za vzdržanje v tem kritičnem trenutku. Nedvomno je to naša prva dolžnost in naloga. Ni pa to mogoče, dokler se ne otresemo predsodkov, da je kmetsko življenje manj vredne vsebine, dokler se mu ne približamo in ocenimo njegovo bistvo od idealne strani, oziroma dokler si ne izklešemo smotra kmetske vzgoje in izobrazbe.

Omikanejši stanovi, čeravno po večini iz kmetskih hiš, kmetski stan premalo cenijo ali ga celo prezirajo in z nekim zadoščenjem luščijo iz njega napake. S tako duševnostjo si le lepimo pečat neizobrazbe. Spoznajmo najprej sebe, posebno še, ker smo meso istega mesa!

Neovrgljivo dejstvo je, da bo kmetija tudi v bodoče glavni vir našega bogastva, a tudi lahko naše — bede. V kmetski hiši ni razkošja, ni prenapetosti, ni sijaja in uživanja, pač pa je zmernost in umerjenost, so posebnosti ustnih izročil, šeg, navad in običajev, je domača pesem, zdravje in krepek značaj. Zato ponavljam: poglejmo v se in primerjajmo!

Tudi podčrtam, da se maščuje in se bo bridko maščevalo, če bomo prezirali resnico, da je gospodarstvo (pri nas kmetsko) vsebina in temelj vsemu drugemu, da je snovno življenje vir duhovnemu. Mi se ohranimo in rešimo le, če bo kmetovalec na svoji zemlji z razumom, če bo strokovnjak v svojem krušnem delu, če bo dober gospodar.

Mi moramo postati učitelji kmetskih mas, posvetiti se moramo pravi ljudski vzgoji, kmetijski izobrazbi, imajoč vedno pred očmi, da je večjega pomena, kakšen je gospodar kmetije, kot pa kmetija, da je važnejše nego plug, kdo orje z njim. Kmet mora spoznati tvarine in moči prirode in jih znati izkoriščati, usvojiti si mora tehnične zmožnosti. Liebig, znameniti kmetijski kemik, pravi: «V vseh deželah stojijo blagostanje, bogastvo, nravnost, moči, sile zemlje v razmerju s svoto znanosti, katero si je ljudstvo pridobilo». Šele na ta način se moramo usposobiti za pravo zadružno življenje, ki stremi za samopomočjo, notranjo organizacijo, zedinjenjem, vzajemno strokovno samopomočjo, uporabo kmetijske vede in tehnike, ureditvijo kmetijske vzgoje in za zvezo kmetijskega proizvajanja z mestnim konsumom.

S temi udruženji tudi sčasoma iztrgajo kmetje iz rok izčrpanje svojega dela po gmotno močni in učeni manjšini.

Iz tega smotra, to je iz resnične kmetske kulture, zrastejo stavbe materijalne in moralne vrednosti.

Ali naj še dalje govorim, da se me bo razumelo? Naši izobraženci, izkušeni možje, semkaj stopite, da zagledate nov svet! Pojdimo med mlade kmete, družimo jih, vzgagajmo jih, vzgajajmo in učimo! Malo več smisla za kmetsko gospodarstvo!

Nič me ne moti, če čujem v odgovor: «Prenapete sanje! Naše razmere in ti načrti!» Da, ravno iz naših razmer rastejo taki načrti, ki se dajo uresničiti. Treba je le gledati v obraz — življenju in malo več zaupati sebi.

Furlan Janko (Gosp. vestnik).

GOSPODARSKE POTREBŠČINE, KMETIJSKO ORODJE

Tržaška kmetijska družba v Trstu je prejela novo zalogo sledečih gospodarskih potrebščin:

Kose: dijamantne kose znamke «Himalaya» od 60—65 cm. Te vrste kos so enake izdelave in oblike kakor «Merkur». Dalje imamo v zalogi kose znamke «Merkur» od 70 do 75 cm, znamke «Vulkan» in raznih drugih znamk.

Kosišča, javorjeva in bukova; **grablje lesene, birje** za kose, **oselnike, brusilne kamne** od navadnih da najfinejših.

Vile senene na 2 in 3 rogle ter **gnojne vile.**

Modro galico: angleško «Maple Brand» z 98—99%.

Žveplo ventilirano in superventilirano ter isto s 3% modre galice.

Prah Kafaro, svinčen arzenik pomešan s prahom Kafaro.

Škropilnice, znamke «Vermorel» originalne, znamke Ferrari, Volpi, Dozzi, sistem Vermorel, Signa, Insuperabile. —

Žveplalnike, ročne in nahrbtne

Semena detelj in trav, jesenske repe, inkarnatne detelje, ter razna poljska, vrtna in zelenjadna semena.

Oljnate tropine, orehove in sezamove, klajno apno, laneno seme.

Razen omenjenega imamo veliko izbero najrazličnejših gospodarskih potrebščin, semen, strojev itd.

Tržaška kmetijska družba v Trstu ulica Torre bianca štev. 19, Telef. 44-39

Borzna poročila.

Trst, 12. junija.

Amsterdam 11.00, Bruselj 82, Pariz 80.50, London 134.25, New York 27.50, Madrid 430, Švica 533, Atene 33.50, Berlin 655, Bukarešt 10.75, Praga 81.50, Ogrska 0.0385, Dunaj 387, Zagreb 48.65.

Trst, 14. junija.

Amsterdam 11.00, Bruselj 81, Pariz 80, London 134.75, New York 27.80, Madrid 430, Švica 535, Atene 33.50, Berlin 655, Bukarešt 11, Praga 81.50, Ogrska 0.0385, Dunaj 390, Zagreb 48.50.

To in ono

— **Investicije delniških družb nazadujejo.** K brzojavki o novih investicijah italijanskih delniških družb, ki smo jo objavili preteklos redo, dopolnjujemo, da je znašalo skupno število vseh teh družb ob koncu meseca maja 11.164 z 38,,514,000.000 lir kapitala. Leta 1913. je bilo samo 3069 družb s 5,,643,000.000 lirami. V teh letih je število delniških družb naraslo torej za 264%, glavnice pa kar za 582% (ne upoštevamo tukaj razlike med tedanjo in sedanjo denarno vrednostjo). Vendar pa je opažati, da so čiste investicije v maju, ki so znašale okoli 273½ milijona lir, močno padle napram povprečnim stanjem v prvih štirih mesecih letošnjega leta. Takrat so znašale povprečno 491 milijonov za vsak mesec, torej ogromen padec v maju, za celih 217½ miljonov lir. Še večji padec je ugotovljen v primeri z majem 1924. in 1925., in sicer znaša v prvem slučaju 263 milijonov, v drugem 347 milijonov lir. Prav tako je viden padec čistih investicij v letošnjem letu, če vzamemo vseh pet mesecev skupaj in jih primerjamo z isto dobo v lanskem letu. Takrat so znašale investicije 3,,762,000.000 lir letos pa 2,,327,000.000 L.

— **Najbogatejše zasebne banke v Italiji,** to je tiste, ki imajo najmanj 100 milijonov lir vplačane glavnice, so po sporočilu finančnega ministrstva: Banca Commerciale Italiana, Credito Italiano, Banca Nazionale di Credito, Banco di Roma, Banca d'America e d'Italia, Istituto di Credito Marittimo in Banca Commerciale Triestina.

— **Ponesrečeno tihotapstvo.** V Terminih so odkrili veliko tihotapsko podjetje, ki je hotelo državo ociganiti za 600.000 L carinskih stroškov. Med 23 kovčkov papeške misije za čikaški evharistični kongres so zlikovci skrili še štiri in dvajsetega, v katerem je bilo 13 dragocenih starih slik, ki brez dovoljenja naučnega ministrstva, kakor znano, ne smejo v inostranstvo. Slike so hoteli tihotapci prodati v Parizu, pa je oblast še pravočasno o tem zvedela.

Spominjajte se ob vsaki priliki „Dijaške Matice“

✝

Globoko užaloščeni sporočamo svojim sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je vsled krute usode, previden s sv. zakramenti, včeraj zjutraj, izdihnil svojo blago dušo naš nepozabni soprog, oče, sin

MARIJ GODINA

mehanik oljarne v Žavljah

star 31 let.

Pogreb nepozabnega pokojnika se bo vršil v torek, dne 15. t. m., ob 17. uri, iz hiše žalosti št. 390 v Škednju, na domače pokopališče.

TRST, dne 14. junija 1926.

Lucija roj. **Gregorič,** soproga. **Sabina,** hči. **Josip** in **Ana,** stariši. **Justina, Josip, Ivan,** bratje in sestra **Terezija,** tašča, svaki, svakinje in nečaki ter ostali sorodniki.

Odlik. Pogrebno podj. Nuova Impresa Corso V. 47. E. III. Trst

MALI OGLASI

BERLITZ-SCHOOL Via Torre bianca 21, pouk in prevodi v vseh jezikih. (905

POZOR SLOVENSKI KROJAČI IN ŠIVILJE iz Julijske Krajine! Krojna akademija v Ljubljani, Stari trg 19, (včlanjena v Londonu in Parizu) priredi počenši z dnem 27. junija, za časa velesejma, krojni tečaj za krojače in šivilje. Znižani vizum in vožnja nudita vsakemu priliko, da se udeleži tega tečaja, ki bo celodneven, in da istočasno obišče velesejem. — Kroj, katerega se bodete učili, je najnovejši, lahek in preizkušen v naši krojni akademiji. Učenci, ki ne morejo priti v Ljubljano, dobivajo pouk z učnimi zvezki, ki se pošljejo po pošti. V naših modnih listih dobi vsak krojač in šivilja zaželjeni kroj, ki pristoja brez vsake poskušnje. Cena Din 120.—. Razpošiljanje in izdelovanje krojev po vseh merah in podobah. Udeleženci dobijo ob zaključku tečaja odpustno spričevalo in anglo-francosko diplomo. Pojasnila daje Krojna akademija, Ljubljana, Stari trg 19. Priložite znamko za odgovor. 946

SLUŽKINJA za gostilno se išče. Via Udine 13, gostilna. 938

PIANINO, krasen, koncerten, s križanimi strunami, v popolnem stanju, se proda. Via Chiozza 8, II. nadstr. 943

PIANINO, dober, s križanimi strunami, kovinasta plošča, moderator, trije pedali, se proda. Via Solitario 25, III. 944

IZLOŽBENA OKNA, popolna, se prodajo po zmerni ceni. Mazzini 37. 939

BALKON iz belega kamna se proda po zmerni ceni. Mazzini 37. 940

OGRAJE, držaji, plošče, tlak, velike šipe in raznovrsten materijal se prodajo po zmerni ceni. Via Mazzini 37. 941

ŽELEZNO tramovje, profil 40, dolžina 5.83 in 5.47 se proda po nizki ceni. Mazzini 37. 942

BABICA, avtorizirana, diplomirina, sprejema noseče. Adele Amerschitz-Sbaizero, Farneto 10 (podaljšana Ginnastica), lastna vila, tel. 20-64. (896)

UČNI KLAVIR se proda. Naslov pri goriški upravi. 908

ŽENSKI SVET I. letnik 1923 kupim. Ponudbe na upravništvo pod «Ženski svet». 921

PEKOVSKI pomočnik in učenec dobrih starišev se sprejmeta takoj v stalno službo. Mihelj Anton, Knežak pri Št. Petru na Krasu. 932

BABICA diplomirana sprejema noseče na dom. Via Madonnina 10, II. 933

ELEKTROMONTEUR se sprejme takoj v službo pri hidroelektrični centrali. Prednost ima mehanik, zmožen instalacijskega dela ter popravil transformatorjev. Ponudbe naj se pošljejo na upravništvo lista.

POROČNE SOBE, masivne, parjena bukev, 1800, jesenove 1900.—, topolove 2000.—. Türk, San Lazzaro 10. Oglejte si blago in cene brez obveze. 910

SMILAJOD (Trpoški sok), izborno sredstvo proti arteriosklerozi, revmatizmu in težkemu dihanju, uspešno čistilno sredstvo, posebno priporočljivo za osebe, stare nad 50 let se prodaja samo v lekarni Castellanovich, Trst, Via Giuliani 42 (paralelna ulica Via dell'Istria). 926

TROPINOVEC, pridelek «Zadružne žganjekuhe» v Dornbergu, (Montespino), je pristen in po ceni. Razprodajalci naj se obrnejo naravnost na tvrdko, ki razpolaga z veliko zalogo in ga razpošilja v vsaki množini. 945

BABICA, avtorizirana, sprejema noseče. Govori slovensko. Slavec, Via Giulia 29. 859

GLYKOL. Jako učinkovito sredstvo posebno v poletnem času in v vročini. Kdor se čuti šibek na živcih in trpi na glavobolu, naj uporablja edino le «Glykol», ki ozdravi v najkrajšem času. Cena steklenici L 7'20. Za celo zdravljenje zadostuje 8 steklenic. Dobiva se le v lekarni Castellanovich, Trst, Via Giuliani 42 (Sv. Jakob). 900

Darove za birmo
po ugodni ceni dobite v zlatarni
ALBERT POVH
Trst, Via G. Mazzini 46 669

Urli, Bertoli & C. - Koburid
priporočajo raznovrstno
OPEKO
za zidanje in kritje.
Nova, moderno opremljena peč dobavlja prvovrsten materjal, ki ga prodajamo po nizki ceni. (677)

Predno kaj nakupite, obiščite 534
Veliko skladišče pohištva
tvrdka
ALESSANDRO LEVI MINZI
Via Rettori št. 1 — Via Malcanton št. 7-13
Spalne sobe, obedne sobe, posamezni kosi pohištva v veliki izberi.

TISKARNA „EDINOST“ v TRSTU
Izvršuje vsa tiskarska dela v najmodernejem stilu kakor tudi v večbarvnem tisku. Razpolaga z najmodernejimi stroji, črkami, Lynotype, stereotypijo ter rotacijskim strojem. Vsa naročila se izvršujejo točno in po zmernih cenah.
Ulica S. Francesco d'Assisi 20

NASMEH VESELJE ZDRAVJE

Kadar so vaša črева in vaš želodec res čisti in urejeni, tedaj le težko obolite. Za očiščenje želodca in črev je še najboljši čistilni čokoladni bonbon ARRIBA.

Je te odvajalno sredstvo, ki učinkuje z vso gotovostjo pri starih in mladih. ARRIBA prinese v hišo nasmeh, veselje in zdravje.

L 0·50 komad

ARRIBA

CISTILNI ČOKOLADNI BONBON

Kemično - lekarniški zavod „Alla Madonna della Salute“ - Cav. Raff. Codina - Trieste, S. Giacomo.
Glavni zastopnik in založnik za Italijo in kolonije: Adolfo Cechet - Trieste, Via S. Nicolò 11

Zobozdravnik
Med. U. dr. D. Sardoč
specijalist za ustne in zobne bolezni
perfekcijoniran na dunajski kliniki
ordinira v TRSTU
Via M. R. Imbriani 16, I. (prej Via S. Giovanni)
od 9-12 in od 3-7 670

Tržaška posojilnica in hranilnica
registrovana zadruga z omejenim poroštvom
uraduje v svoji lastni hiši
ulica Torrebianca 19, I. nadst.
Sprejema navadne hranilne vloge na knjižice, vloge na tekoči račun in vloge za čekovni promet, ter jih obrestuje
po 4%
večje in stalne vloge po dogovoru.
Sprejema „Dinarje“ na tekoči račun in jih obrestuje po dogovoru.
Davek od vlog plača zavod sam.
Daje posojila na vknjižbe, menice, zastave in osebne kredite. — Obrestna mera po dogovoru.
Na razpolago varnostne celice (safe)
Uradne ure za stranke od 8½ do 13 in od 16 do 18
Ob nedeljah je urad zaprt.
Štev. telef. 25-67. 607
Najstarejši slov. denarni zavod

Inserirajte v „Edinosti“

PODLISTEK

JULES VERNE: (5)

Skrivnostni otok

— Toda kako pride notri fotografski aparat! je pripomnil mornar neverno.

— Čemu bi jim bil ta aparat, je odgovoril Cir Smith, tudi meni ni jasno; za nas kakor za katerekoli druge brodolomnike bi bilo bolje imeti več oblačil in več municije namesto tega aparata.

— Orodja, orožja in knjige pa morajo imeti kakšen naslov, ali kakšno znamenje, po katerih bi se dalos klepati, kakšnega izvora so, je rekel Gedeon Spilett.

Treba je bilo pogledati. Pregledali so natančno vsak posamezni predmet, zlasti pa knjige, instrumente in orožja. Instrumenti in orožja niso imela nobene tvorniške znamke, kar je bilo čudno, sicer pa so bila v dobrem stanju in še nerabljena. Isto je bilo z orodjem in hišnimi pripravami; vse je bilo novo in s tem dokazano, da niso nametali predmetov v skrinjo kar tako slučajno, ampak da so jih premišljeno izbirali in skrbno naložili. Tudi notranja prevleka cinka, ki je varovala vsebino skrinje pred vlago, je dokazovala, da so zavarjena, ne pa morda v naglici preteče nevarnosti.

Prirodopisna knjiga in polinezijski slovar sta bila pisana v angleščini, toda ni bil naveden ne izdajatelj ne čas izdaje.

Isto je bilo z angleškim svetim pismom, ki je bilo tiskano z lepimi črkami v četrtinskem formatu. Toda ta knjiga je kazala sledove, kakor da je bila že večkrat prelistana.

Zemljevid je vseboval karte vseh delov zemlje, več planisfer v Merkatorjevi projekciji s francoskimi izrazi. Ta knjiga je bila krasno delo, toda tudi na tej ni bilo datuma izdaje ne izdajateljevega imena.

Na nobenem predmetu niso našli nobenega znamenja o njegovem izvoru in zato tudi niso mogli sklepati, kateri državi je pripadala ladja, ki je tod mimo prišla. Toda odkoderkoli je bila ta skrinja, naselnikom Lincolna je prinesla nepričakovana bogastva. Do sedaj so si vse sami napravili iz naravnih proizvodov po zasluženju svojega nadarjenega voditelja. Zdaj pa se je zdelo, kakor da jih je božja previdnost hotela nagraditi. Vsi so se vroče zahvaljevali nebesom za ta dar.

Eden med njimi ni bil popolnoma zadovoljen in sicer Pencroff; zdelo se je, da ni bilo v skrinji nečesa, kar je on hrepeneče pričakoval, in čim več predmetov so jemali ven tem manj ognjeviti so postajali njegovi hura. Ko je bila skrinja izpraznjena, je zamrmral:

«To je vse lepo in dobro, toda videli boste, da zame ni nič v skrinji!»

Nab se je čudil tem besedam in vprašal:

«Le govori, prijatelj Pencroff, kaj pričakuješ še?

— No! pol funta tobaka in moja sreča bi bila popolna!»

Vsi so se nasmejali mornarjevi tožbi.

Najdba te nabrežne izmetanine pa jih je vnovič potrdila v tem, da je neobhodno potrebno zdaj ali nikoli preiskati otok. Zatorej so se domenili, da se naslednjega dne zgodaj podajo na potovanje ter se popeljejo po strugi Hvale navzgor, da pridejo do zapadne obale. Če so se zares nahajali tam brodolomniki, tedaj je bilo verjetno, da so brez sredstev in brškone potrebni pomoči.

V teku dneva so prenesli v granitno hišo razne predmete ter jih urejene namestili v veliki dvorani.

Tisti 29. oktobra je bila nedelja, zato je Harbert prosil inženirja, naj jim prebere kakšno mesto iz evangelija, predno ležejo k počitku.

«Prav rad», je rekel Cir Smith.

Vzel je v roke sveto pismo in ga hotel odpreti, ko ga je Pencroff zadržal rekoč:

«Gospod Cir, jaz sem praznoveren. Odprite katerokoli stran kar tako na srečo in berite prvo vrsto, ki vam pride pred oči. Videli bomo, če odgovarja našemu položaju.»

Cir Smith se je smehljal tej mornarjevi želji, ker pa ni bilo vzroka, da bi mu jo odrekel, je odprl knjigo na mestu, kjer je bila neka vrsta zaznamenovana.

Zapazil je rdeč križ pred 8. stihom 17. poglavja iz Matejevega evangelija.

Prebral je stih:

«Prosite in vam bo dano, iščite in boste našli!»